

ELLEN HØRUP

**HVORFOR
FÅR VI
KRIG?**

KØBENHAVN
AKCIDENSTRYKKERIET . POLITIKENS HUS
1938

HVORFOR FÅR VI KRIG?

INDHOLD

	Side
KAPITALMAGTEN	6
DEN VIRKELIGE INTERNATIONALE	16
HVORFOR FÅR VI KRIG?	30
EFTERORD VED HOLGER TERP	45

Kanonføden.



— Mine Herre! Vores store Hitler har lagt Skat paa værdsløse Kejser.
Lad os fremskynde Produktionen.

KAPITALMAGTEN

Det er med Krigsindustrien som med Militæretaten, de har kun ét Mål: Krig. Var der en international Ret, der blev respekteret, så der var Fred eller Voldgift mellem Landene, var der hverken Brug for det ene eller det andet. Skal Krigsindustrien tjene Penge også i Fredstid, må der herske en Atmosfære af Had og Hævn, Usikkerhed og Mistænksomhed mellem Folkene. Så købes Krigsindustriens Varer. Og jo mere der købes, jo større bliver Usikkerheden og jo nærmere kommer Krigen, der bringer dem Svimmelprofiten.

Krigsindustrien reklamerer ikke med Plakater, der forestiller Virkningerne af den mest ødelæggende Granat eller den kraftigste Brandbombe. Den benytter mere hensigtsmæssige Midler. Den indrykker f. Eks. i et fransk Blad en uskyldig Notits om, at Tyskland har gjort Forsøg med en ny Geværmodel, som det agter at forsyne hele Hæren med. At det er Opspind, betyder ingenting. Den franske Ordre på den nye Model indløber omgående. Virkningen bliver, at den første løgnagtige Notits i det franske Blad nu bliver til Sandhed: Tysklands Ordre på det nye Gevær følger hurtigt efter Frankrigs.

Den Svikmølle kender nu alle. Også Krigsindustriens Arbejde under Afrustningskonferencen¹, hvor det bl.a. lykkedes den at sabotere Luftfartsoverenskomsten, hvad Noel Baker nævnedes for Undersøgelseskommissionen² i London.³ Vil man have Krig, må man forpurre Freden. Vil man have Fred, må man kende Krigens årsager. Krigsindustriens Propaganda er næsten lige så udviklet, omfattende og bekostelig som den engelske Intelligence Service eller Spionvæsen. At der ligger Rustningsaktier på hver ny Ministers Skrivebord, kan næppe bevises. Men at de franske, engelske og italienske Ministre, nogle endogså mens de sad i Afrustningskonferencen, ejede Aktier, det kan bevises. Forargelsen over det blev nemlig så kraftig, at blandt andre Englands Udenrigsminister, Sir John Simon⁴, blev nødt til at sælge dem. Den franske Comité des Forges⁵ giver efter Sigende 75 Mill. Fr. ud på sin årlige Propaganda, 10 Mill. alene til det store konservative Pariserblad Le Temps.

Hvordan Fortjenesten og Patriotismen forliges, kan enhver tænke sig. Midt under Kri-gen manglede Tyskland f. Eks. Svovlkulstof og averterede efter det i schweiziske Blade. De franske Producenter fik af den franske Regering 5000 Fr. pr. 10,000 kg. Tyskland bød 50,000. Det var en Merfortjeneste på 45,000, som de patriotiske Fransk-mænd ikke modstod. Det franske Svovlkulstof vendte tilbage til de franske Skyttegra-ve som den frygteligste Giftgas, 15 Gange så dræbende som Klor.

1 Konferencen for reduktion og begrænsning af våben 1932–1934 / Conference for the Reduction and Limitation of Armaments, 1932–1934. League of nations conference for the reduction and limitation of armaments : preliminary report on the work of the conference. / : Prepared by the President, Mr. Arthur Henderson. Series of League of Nations Publications IX. Disarmament 1936. IX. 3.

2 The Royal Commission on the Private Manufacture of and Trading in Arms 1935-6.

Minutes of evidence taken before the Royal Commission on the Private Manufacture of and Trading in Arms. Royal Commission on the Private Manufacture of and Trading in Arms.- London : H.M.S.O., 1935-1936.

<https://archive.org/details/np00610010/page/n4>

Der er på dansk en enkelt rigtig god gennemgang af af denne rapport i Våbenhandel : fabrikkerne - sælgerne - bestikkelserne : fra Vickers til Lockheed. / : Anthony Sampson, Gyldendal, 1978.

3 Det var den Kommission, den engelske Regering for Skams Skyld måtte nedsætte efter De forenede Stater Eksempel for at undersøge Krigsindustriens Arbejdsmetoder og Profit. Den adskilte sig fra den amerikanske derved, at de engelske Rustningsfirmaer ikke blev tvunget til at fremlægge deres Bøger. På den Måde kom der ikke stort andet frem end den Kynisme, som Krigsindustriens Mænd heller ikke i England lagde Skjul på. EH.

6 marts 1934

Første del af Nye-kommisions undersøgelse af den europæiske og amerikanske våbenindustri offentliggøres.

Blandt våbenfabrikanterne nævnes: Krupp, Betlehem Steel, Vickers-Armstrong, Scheneider-Creusot og Skoda:

U.S. Senate. Munitions Industry Hearings Before the Special Committee Investigation the Munitions Industry, United States Senate, 73rd Congress, Pursuant to S. Res. 206, a resolution to make certain investigations concerning the manufacture and sale of arms and other war munitions . / : Gerald P. Nye, chairman; Authur H. Vandenberg, presiding, Dec. 5, 1934, Feb. 4-7, 18, Apr. 15, 1935; Bennett C. Clark, presiding, Dec. 6, 1934; James P. Pope, presiding, Feb. 17-18, 1936-. - Washington : Government Printing Office, 1934-1943. 40 bind.

Laursen Svend: Rustningsindustrien: Staternes kontrol med Våbenhandel og Våbenproduktion. - København : Institut for Historie og Samfundsøkonomi, 1938.

Lehmann-Rußbüldt, Otto: Rustningsindustriens blodige Internationale. Fremad, 1933.

4 John Allsebrook Simon, (1873-1954). Udenrigsminister 1931-35.

5 Fransk kartel af stålproducenter 1864-1940

Rustningsindustrien. / : Svend Laursen, 1938 s. 18-19.

Mellem Regeringerne, Bankerne og Krigsindustrien er der et højt udviklet Samarbejde. Lande uden Krigsindustri får Lån hos Bankerne mod at købe Varerne hos Krigsindustrien, „lån hos Frankrig og køb hos Creusot". Ved den Forretningsgang har de franske Sparere mistet mange Penge. Mest bekendt er det 160 Mill.s Lån til det tsaristiske Rusland, som Jaurés forudsagde var tabt på Forhånd. Et andet grelt Eksempel er Frankrigs Finansiering af Ungarns Rustninger, samtidig med at en fransk General i Senatet klager over, at Ungarn bryder Versaillestraktaten og allerede kan stille en Hær på 30,000 Mand imod Tjekoslovakiet, der er Frankrigs Allierede.

Kapitalen, der står i Krigsindustrien, er en Del af den nationale Kapital og i Forbindelse med hele Nationens økonomiske Liv. Det franske Rustningsfirma Schneider Creusot har f. Eks. Kul- og Jerngruber, Højovne og Stålværker, Ammunitionsfabrikker og Banker i Frankrig, England, Italien og ni andre af Europas Lande. Da det engelske Firma efter Krigen sluttede sig sammen med Armstrong-Gruppen, havde de så godt som Monopol på det britiske Imperiums Rustningsindustri foruden Skibsværfter, Ingeniørarbejder, Jernbaner og efter endnu en Sammenslutning den engelske Stålkorporation.

Schneider Creusot har Filialer i England og Italien og i ni europæiske Lande. Vickers⁶ Virksomhed er spredt over hele Kloden. I de italienske Terniværker, i japanske Stålværker, i Irland, Spanien, Holland, Polen o. s. v. Formanden, Sir Herbert Lawrence⁷, er Direktør for Rumæniens Bank, Det var ham, der for den kongelige engelske Undersøgelses-Kommission erklærede, „at Oppositionen (mod Rustningsfabrikanternes Krigspropaganda) beror på et hæderligt, men noget misforstået Ideal af Respekt for Livets Hellighed og Krigens Uretfærdighed".

I Japan er Mitsui-Koncernen Østens største Våbenfabrik. Den ejer Stålværker, Petroleumsselskaber, Gruber, Banker, Aviser og er Verdens største Silkeavler. 60 pCt. af Japans Handel behersker den.

Tysklands Mitsui-Koncern er I. G. Farbenindustrie.⁸ Som Eksempel på, med hvilke Midler og med hvilke Dividender disse uhyre industrielle Kapitalforetagender arbejder, kan intet være bedre end I. G. Farbenindustrie.

I 1926 dannede syv store kemiske Værker et Kartel. De fik et Lån på 300—350 Mill. Guldmark og byggede Lunaværket. Det producerer 400,000 Tons Kvælstof, der er nødvendigt for Fremstillingen af Sprængstoffer, Kunstgødning og Kunstsilke. Lånet på de

6 1828-1999 Nu del af Rolls-Royce plc Vickers-Armstrongs, Ltd fra 1927.

Neumann, Robert: : Zaharoff : The Armaments King.

- London : George Allen & Unwin, 1935.

<https://archive.org/search.php?query=Zaharoff>

7 (1861–1943) General, bankier og våbenhandler. Han var formand for Vickers 1926-1937 og for Glyn's Bank i 1934.

8 De største nazityske industriselskaber, karteller og våbenfabrikker var, ifølge den tyske Wikipedia, I.G. Farbenindustrie, Hermann Goering-værkerne / Reichswerke Hermann Goering AG og Vereinigte Stahlwerke AG. Hermann Goering-værkerne var et statsligt selskab, hvor halvfems procent af de ordinære aktier tilhørte staten, repræsenteret ved økonomiministeriet. Den tyske våbenindustri i perioden 1933-1945 er fremstillet i: Elimination of German Resources for War: Hearings Before a Subcommittee of the Committee on Military Affairs, I-IX. United States. Congress. Senate. Committee on Military Affairs U.S. Government Printing Office, 1945.

3—400 Mill. Guldmark betalte de tilbage med Papir, der under Inflationen havde en Værdi af 25,2 Mill. Aktionærerne tjente altså 275—325 Mill. Guldmark på den Inflation. Kvælstofudvindingen giver 300 pCt. i Udbytte. Det flydende Kul, som de nu fremstiller for højst 80 Rm. pr. Ton, sælger de for 140—190. Hvad de tjener på Lægemidler, er endnu mere fantastisk. Et kg Salvarsan fremstilles f. Eks. for 200 Rm. og sælges for næsten 1000.

I alle de stor-industrielle Lande har Krigsindustrien lagt Hånd på en hel Række andre Industrier. Først de fire, der er nødvendige for al Krigsførelse: Jern- og Stålintustrien, den kemiske og den elektriske og Olieraffinaderierne⁹. Endvidere beslægtede Industrier som Grubedrift, Ingeniørvirksomhed, Dampskibsselskaber, Jernbaner og Bank- og Bladforetagender. Og endelig de Industrier, der fra fredelige Produkter som Parfume og Kunstsilke kan omstilles til under en Krig at producere Giftgas og Sprængstoffer.

Disse Kæmpetruster med deres uhyre Aktiekapitaler og deres Hære af Arbejdere er naturligvis en Magt i Staten. I 1928 anbefalede f. Eks. en Folkeforbunds- Kommission, at Regeringen skulde indsende til Generalsekretæren en Liste over de Koncessioner, der var givet Rustningsindustrien, en Beskrivelse af det Materiale, de indbefattede, og Navn og Adresse på Koncessionshaverne. Den engelske Regering svarede: „Vi har ikke de Oplysninger. De, der har dem, vil sikkert ikke ud med dem. Vi har ingen Magt til at tvinge dem, og meget få Regeringer vilde vove at indføre en Lov, der tvang dem.”

I Krigsindustrien ser man den samme Bevægelse hen imod Koncentration som i hele det kapitalistiske Samfund. En Trust er ikke mere en Sammenslutning mellem en Række Foretagender, der fremstiller samme Vare og på den Måde bliver Herre over dens Pris inden for et bestemt Lands Grænser. En moderne Trust er et Udsnit af hele Samfunds-Økonomien omfattende alle mulige Bedrifter og Virksomheder og ud over alle Landegrænser.

Trusternes indbyrdes Forhold er en Blanding af Konkurrence og Samarbejde. Begge Dele underordnet Virksomhedernes eneste Formål, Profitten. Et Eksempel på Samarbejde er den tyske Farbenindustries Aftale med det franske Krigsministerium og Selskabet for Kvælstofundersøgelser. Tyskerne overlod Franskmændene alle deres Patenter og afstod fra i 15 år at anlægge konkurrerende Virksomheder i Frankrig og dets Kolonier. Tyske Ingeniører rejste til Frankrig på den franske Regerings Opfordring for at lære Franskmændene at udnytte Patenterne og fremstille den virksomste Giftgas. Det skete samtidig med at den tyske Befolkning i Ruhr begyndte sin ikke-voldelige Modstand mod den franske Militærbesættelse.¹⁰

9 De syv søstre : De store olieselskaber og den verden, de skabte. / : Anthony Sampson, Gyldendal, 1976.

10 I 1923-25. Kamp uden Våben : Ikke-Vold som Kampmiddel mod Krig og Undertrykkelse / Niels Lindberg Gammelgård-Jacobsen ; Karl Erlich. Levin & Munksgård ; Ejnar Munksgård, 1937.

»Uden at Franskmændene således selv havde kunnet bringe en afgørende finansiel Succes ud af Foretagendet, havde de dog altså opnået noget, der ganske vist var en tvivlsom Fordel for dem: at bibringe Tyskland et svært økonomisk Tab. Den tyske Regering anslog Skaden for den tyske Økonomi til 3½—4 Milliarder Guldmark, der — som allerede sagt - blev væltet over dels på Arbejderne, dels på Middelstanden: Masser af Sparere, Rentenydere og Obligationsejere, alle dem, der havde anlagt deres i Penge i fast forrentelige Værdipapirer, var gennem Inflationen blevet til ejendomsløse Proletarer. Mellem 7 og 8 Millioner Mennesker af Mellestanden havde tabt alt, hvad de ejede. Disse proletariserede Mellestandslag blev »taget« af Nazisternes Agitation. Derved blev

Vil man se, hvordan en Konkurrencekamp, der ikke kan afgøres ved økonomiske Våben, fremkalder Krig, behøver man bare at gå til Olien. Om ingen Råvare er der blevet kæmpet som om Olien. årelange blodige Krige er blevet ført, Opstande og Revolutioner har fundet Sted og Mord er blevet begået, alt sammen for en af den moderne Krigs Nødvendighedsartikler. Fra 1882 arbejdede John D. Rockefeller på at gøre Standard Oil Co.¹¹ enevældig i De forenede Stater. Hans Bestikkelser, Bedragerier og hans fuldkomne Mangel på Forretningsmoral førte til, at De forenede Staters Højesteret i 1911 opløste Selskabet. Men Rockefeller fortsatte naturligvis Forretningen under en anden Form, og i 1935 var det lykkedes ham at slå al Konkurrence ned. Standard Oil er den mægtigste Trust i De forenede Stater, rimeligvis i hele Verden. Den ejer Jernbaner, Elektricitetsværker, Stålværker, Kobberselskaber, Kornrenserier og den største Bank i Vesten, New York National City Bank, kaldet Standard Oil-Banken.

Rockefeller havde skabt sit Selskab ved at erobre Transportmidlerne: Rørledningerne, Jernbanerne, Tankskibene. Olie var der nok af, men Oliefelterne var ingenting værd uden Transportmidlerne. Men i Begyndelsen af århundredet fandt den magtsyge, pengegriske Rockefeller en jævnbyrdig Konkurrent i Hollænderen Sir Henry Deterding. Han så straks, at den fremtidige Magt i Olieindustrien beroede på Besiddelsen af Oliefelterne. Og fra nu af blev Kampen om Olien mellem det amerikanske og engelske Selskab, Royal Dutch Shell, ført på alle Områder: Oliefelter, Transportmidler, Raffinaderier og Afsætningsmarkeder. Hele Verden var de to Oliekongers Valplads. Alle Vegne, hvor de to Selskaber kæmper om Magten, bliver der Oprør eller Krig. Chaco-Krigen mellem Paraguay og Bolivia er et uhyggeligt og karakteristisk Eksempel¹². Oliefeltet lå på en Strækning, som begge Lande gjorde Fordring på. Standard Oil forsynede det ene, Royal Dutch Shell det andet Land med Penge eller Våben. Folkeforbundets Medlemmer, der ved Pagten havde forpligtet sig til ikke at forsyne nogen af dem, kappedes alle i tre år om at tjene på Leverancerne, medens de i Folkeforbundet lod, som om de kun havde ét Ønske: at stoppe Krigen. I de 4 år, Krigen varede, satte 50,000 unge Mænd fra begge Sider Livet til.

Fra 1904 og ned til vore Dage er Olien den vigtigste — eller som i Chaco-Krigen — den



de det sociale Grundlag og den åndelige Forudsætn

Således findes Rødderne til det tredje Rige i Ruhrkampen og Inflationen. Først Dawes-Planen, der blev afsluttet den 16. August 1924, betød Ruhrkampens Slutning. Den 7. September 1924 begyndte de franske Tropper med Rømningen af Ruhrdistriktet, men de sidste tog først af Sted den 20. Juli 1925 efter 2½ års Besættelse.« Kamp uden Våben s. 192-193.

11 The History of the Standard Oil Company. / : Ida Tarbell. - New York: McClure, 1904.

12 (1932-1935). Logistics and Chaco War: Bolivia versus Paraguay, 1932-35. / : Matthew: Hughes. The Journal of Military History, Volume 69: 2, il 2005.

eneste årsag til i det mindste en Snes Krige og Opstande. Der er ikke den Forbrydelse, de to Truster er vejet tilbage for. En politisk Forbrydelse, som alle har hørt om, er f. Eks. Mordet på den italienske. socialistiske Deputerede Matteotti.¹³ De fleste véd ikke andet om det, end at Matteotti var en Modstander af Mussolini, som derfor lod ham rydde af Vejen. Men det er kun den halve Sandhed.

Italien er oliefattig. Det er derfor helt henvist til de to Oliestormagter: England og De forenede Stater. Da Fascismen var kommet til Magten, konkurrerede de to Selskaber om Monopolhandelen på Italien. Standard Oil kendte Bestikkelsens Værdi og fandt Vejen til den fascistiske Minister Finzi, der også kendte den. Og Standard Oil fik Monopolet. Men imens Lederen af et Firma inden for Standard Oil, Sinclair¹⁴, allerede drømte om at blive Konge over Albanien, Italiens Vasalstat, gled imidlertid det hele ind i et nyt Spor. Shell-Gruppen havde nemlig også før været med i Spillet om Italien og lod sig ikke sådan slå ud. Og England havde gennem Persian Oil Co.¹⁵ siden 1920 haft Monopol i Albanien.

Den engelske Regering, der havde Aktiemajoriteten i Persian Oil, begyndte at røre på sig i Albanien. Øjeblikkelig blev der Uroligheder. Regeringen blev styrtet, og Englands Favorit, Achmed Zogu¹⁶, opkastede sig til Diktator. I Italien har Shell-Gruppen imidlertid fået fat i en Afskrift af Bestikkelseshandelens Akter og har udleveret den til det socialistiske Parti. Matteotti fik den Opgave at fremføre Anklagen i Kamret. Med Dokumenterne i sin Mappe blev han på Vejen derhen myrdet af en Flok Fascister med Dumini i Spidsen. Hvem der havde røbet for Fascisterne, at Matteotti havde Beviserne, kan man kun gætte sig til, når man ser Følgerne af hele dette Morddrama. Efter Mordet var Shell-Gruppen og den engelske Regering Herrer over Situationen. Offentliggørelse af Bestikkelsesaffæren vilde den italienske Fascisme på det Tidspunkt næppe være sluppet helskindet fra. Mussolini måtte bryde Kontrakten med Sinclair og lade Shell-Gruppen få Monopolet, og den engelske Regering sad fast og sikkert med Persian Oil i Albanien. „Duminis Dolk var hærdet i den amerikanske Petroleums Ild“, siger den schweiziske Socialist Reinhard i sin Bog „Petroleum“.

Alle Vegne, hvor Kapitalinteresserne støder sammen, bliver der Krig eller Oprør. Overalt, hvor der er Krig eller Oprør, vil man finde Kapitalinteresserne på den ene eller den anden Side. Både i Italien, Tyskland og Spanien har de spillet Hovedrollen. Alle tre Steder var Omvæltningen et kapitalistisk Modtræk mod en Tendens i Retning af Socialisme. Den første Støtte, Bevægelsen fik i alle tre Lande, kom fra Industrien. Dels den indenlandske, dels den udenlandske.

13 Giacomo Matteotti (1885-1924).

14 Sinclair Oil and Refining Corporation.

Petroleum Trade and Industry of the United Kingdom. / : John Ker Towles. U.S. Government Printing Office, 1923.

15 Anglo-Persian Oil Company grundlagt 1913.

16 Zog I af Albanien / Ahmet Muhtar Zogolli, (1895-1961).

I Tyskland var den første, der støttede Hitler¹⁷ med Penge, den mægtigste Mand i den tyske Rustningsindustri, Thyssen.¹⁸ Hitler var Manden, der kunde bruges til at opruste Tyskland. I „Hitler over Europa“¹⁹ fortæller Forfatteren Ernest Henri, hvordan Thyssen ordnede det hele. Han overtalte Industrien til at lade alle Kul- og Stålvirksomheder igennem en speciel Obligationsskat betale en vis Sum ind til National-Socialisternes Valgfond. For at holde Industrien skadesløs blev Prisen på Kul sat op. Det var altså hele den tyske Befolkning, der, uden at ane det, bekostede Hitlers Valgkampagne.

Som den første, der udefra hjalp Hitler, træffer man igen Sir Henry Deterding. Han havde mistet sine Oliefelter i Rusland. Sovjet havde konfiskeret dem, og både han og Rockefeller havde tabt uhyre Summer på Sovjets Oliekonkurrence i Europa. Nu presede den voksende Kommunisme i Tyskland den socialistiske Regering til at begunstige Sovjet. Deterding havde derfor god Brug for Hitler, der hadede Kommunisterne af et lige så oprigtigt Hjerte som han. Med et oprustet Tyskland, vældige nye Vejanlæg og en blomstrende Bilindustri vilde Deterding generobre et stort Marked for Shells Olie. Hans Hjælp til Hitler anslås til 50—60 Mill. Mark.

Også i De forenede Stater var Højfinansens begyndt at få Betænkeligheder i Anledning af Tyskland. Der blev afholdt et Møde i Wall Street mellem fem Bankdirektører, Repræsentanter for Standard Oil og Shell o. fl. Man var enig om, at kun en politisk Omvæltning kunde skabe bedre Tilstande for Kapitalinteresserne. Der blev sendt en Mand til Tyskland for at forhandle med Hitler. Han forlangte til at begynde med 100 Mill. Mark. Han fik 40. 1931 forlangte Hitler flere Penge, denne Gang 200 Mill. Mark. Han fik 60, og nu var Direktøren for Englands Bank med.

På denne Måde har Hitler fået Magten i Tyskland og Kapitalinteresserne fået Hånd i Hanke med Hitler. De politiske Virkninger af dette Samarbejde mellem Hitler, Olie-Trusten, Krigsindustrien og Højfinansens blev Arbejderpartiernes Undergang, Bandyng af den kommunistiske Konkurrence til Fordel for de store kapitalistiske Truster og en kæmpemæssig Oprustning til Fordel for Krigsindustrien.²⁰

Nazismen betyder for det tyske Folk det samme som Fascismen for det italienske: Landets Penge givet ud til alt, hvad der kan skaffe Storindustrien Profit. Militarisering af hele Befolkningen og Levestandarden nedsat til et Minimum.

Spanien har ingen Olie. Det har kun Raffinaderierne. Råolien bliver Spanien forsynet med af begge Trusterne, den engelske og den amerikanske, og til begge Lande eksporterer Spanien sine Appelsiner. Mens Kampen mellem de to Truster førtes på andre Slagmarker, så alt fredeligt ud i Spanien. I den største Del af Europa havde Sir Henri

17 Adolf Hitler (1889-1945) . Illegal østrig-ungarsk emigrant i Tyskland kort før første verdenskrig. Nazist.

Kupmager 1923. Tysk diktator 1933-1945. Senere ansvarlig for Anden verdenskrig.

18 Friedrich "Fritz" Thyssen (1873 – 1951)

I Paid Hitler. / : Fritz Thyssen. Hodder And Stoughton, Ltd. London, 1941.

19 Hitler Over Europe. / : Ernest Henri: Simon & Schuster, 1934.

<https://archive.org/details/hitlerovereurope009891mbp/page/n6>

20 Det tyske tidsskrift Die Weltbühne afslørede allerede i 1929 opbygningen og tilstedeværelsen af et hemmeligt, ulovligt tysk luftvåben.

Deterding fortrængt Rockefeller. Han var en Mester i at fremkalde Oprør, udstyre Tropper og indsætte Diktatorer.

Hvorfor ikke forsøge Metoden i Spanien og blive af med Standard Oil der også? Og Primo de Rivera²¹ blev Diktator i Spanien. Men det gik ikke helt efter Recepten. Den nationale Diktator gjorde det samme med Raffinaderierne og Benzinbeholderne i Spanien, som den kommunistiske havde gjort med Oliefelterne i Sovjet: Han beslaglagde dem. Han kunde ikke indse, hvorfor Spanien skulde betale Olietrusternes opskruede Priser for at få Olien rensat i selve Landet. Han bød dem 75 Mill. Pesetas i Erstatning. Da kan det nok være, de to bitre Fjender fandt hinanden. De svarede med at forlange 300 Mill. og hævnede sig ved at lægge Spanien tør for Olie og boykotte Spaniens Appelsiner både i England og Amerika. Pesetaen faldt, og Primo de Rivera faldt og rev Kongen med sig i Faldet. Kort efter at Oprøret var begyndt, stod der en Notits i „Neues Wiener Journal“: „I alle de Dele af Spanien, hvor den nationalistiske Regering har Magten, har Royal Dutch Shell Monopol på Petroleums- og Benzinhandelen. Sejrer Nationalisterne — og derom tvivler Sir Deterding så lidt som General Franco — vil dette Monopol blive udvidet til hele Spanien.“ Sir Deterdings Interesse i Francos Sejr er altså åbenbar. Hans Samarbejde med Smugler-Millionæren Juan March²² ikke mindre.

Også England og Frankrig har omfattende Interesser i Spanien. Englands økonomiske Interesser i Spanien i Gruber, Jernbaner, Elektricitetsværker og Banker er større end noget andet Lands. Den rige Kobbermine Rio Tinto²³ f. Eks. noteres både på Londons og Paris Børser. Og Kursen på den går op og ned med Krigslykken i Spanien ligesom Ruslands Oliefelter, mens Sovjet og de tsaristiske Tropper kæmpede om Magten. Rio Tinto stod i Oktober 1936 i 18 £, den steg i Februar 1937 til 32 og er nu igen nede på 24 efter Guadalajara. Og én Ting til viser mere end noget andet, hvem det er, Kapitalmagten i de to Demokratier støtter. De fascistiske Oprøreres Penge noteres dobbelt så højt som den lovmæssige Regerings. Skønt Franco ikke ejer Gulddækning, og skønt hans Regering foreløbig kun er anerkendt af de to Fascistdiktaturer og Portugal. Englands og Frankrigs Kapitalmagt har i det blodige Spil, der udspilles i Spanien, sat på Franco sammen med Mussolini og Hitler. Og Kapitalmagten har sat sin Politik igennem. På Trods af international Ret, på Trods af al Rimelighed og på Trods af Imperiets Interesser.

21 José Antonio Primo de Rivera (1903-1936). Sagfører og politiker. Han grundlagde i 1933 det fascistiske Falangist-parti som fra 1937 til 1977 var det eneste lovlige politiske parti i Spanien.

<https://archive.org/search.php?query=Primo%20de%20Rivera>

22 Juan Alberto March Ordinas (1880 -1962).

El último pirata del mediterraneo. / : Manuel De Benavides.

- Barcelona : Tipografía Cosmos, 1934.

23 The Rio Tinto mine; its history and romance. / : William Giles Nash.

- London, Simpkin, Marshall, Hamilton, Kent & Co., 1904.

<https://archive.org/details/riotintomineitsh00nash/page/n13>

Background Conditions and Mining Pollution throughout History in the Río Tinto (SW Spain)

Manuel Olías and José Miguel Nieto. Environments 2015: 2.

Rio Tinto: a record fit for the Olympics? London Mining Network, 2012.

Not on Queen Victoria's Birthday; the Story of the Rio Tinto Mines. / : David Avery. London: Collins, 1974.



Endnu flere Kapitalinteresser er repræsenteret i det ulykkelige Land. Allerede i April 1935 havde det store tyske Metalselskab stiftet et Bank- og Industrikonstium til Udnyttelse af Spaniens Gruber. Til Konstiet sluttede sig den mægtige Krigsindustri-Trust Rheinische Metallwerke i Düsseldorf, Siemens & Halske, Krigsværkerne Vulkan og Krupp i Essen²⁴ og det tyske I. G. Farbenindustrie. Foretagendet var omfattende, og det tyske Konstium besluttede at give den italienske Industri en Chance med. Rockefeller's Repræsentant i Italien bragte Planen til Rom, og den italienske Industriforening skaffede Kapitalen fra Assuranceselskaberne. Her er et Eksempel til på internationalt Samarbejde mellem Banker og forskellige Grene af Industrien i to Lande. Hele Industrien er et Net, som Kapitalinteresserne har spændt ud over Jorden. En enkelt Industri er kun en Knude i Nettet, forbundet med alle de andre ved Profit-systemets Tråde. Trusterne har Aktier i de forskellige Industrier, og Direktørerne i Bankerne er Aktionærer i Trusterne. Det er et System, der danner en ubrydelig Front over for de besiddelsesløse Masser, og som ikke svækkes af Konkurrencen. Forlanger Krigsindustrien Krig, så er det Bevis på, at hele Industrien tjener på Krigen.

Ingen Virksomhed i det kapitalistiske Samfund er national længer, end den har Fordeel af det. Når Forargelsen særlig rettes mod Krigsindustrien, er det, fordi den frembyder det grelleste Eksempel. Men den Atmosfære, der avler Krig, fremkaldes ikke af Krigsindustrien. Den er tværtimod en Virkning af Atmosfæren, mens det er det kapi-

24 Huset Krupp. / : Peter Batty. Fremad, 1968

talistiske Systems Pengeherredømme, der skaber den. For en Samfundsøkonomi, der er grundet ikke på Behov, men på Profit, må føre til Krig.

Nationalisering af Krigsindustrien, som Pacifisterne har set hen til som Middel til Udryddelse af Krig, bliver derfor næppe andet end en økonomisk Foranstaltning, hvorved Staten spares for at betale Krigsindustriens Profit.

Regeringen i et kapitalistisk Land repræsenterer ikke alene Kapitalinteresserne. Den driver selv Industri og er selv Aktionær. Staten er det højeste Udtryk for Kapitalmagten. Systemets Styrke kan måles ved Statens Magt. Under de fascistiske Diktaturer sættes Staten brutalt over alt. Over kulturelle og sociale Værdier, over Menneskerettigheder og Menneskeliv. Og Krigen er Fascismens Løsen.

Undres man over, at Befolkningen bestandig lader sig drive ud i Krige, der bliver mere og mere djævelske, må man huske på, hvor uvidende og uforstående Menneskene endnu er. Og hvordan så godt som alle Propagandamidlerne er i Hænderne på Kapitalmagten: Skoler, Universiteter, Presse, Radio, Teatre og Biografer. Desuden findes den Pengegridskhed og Magtsyge, der gør en Rockefeller og en Deterding til brutale Forbrydere, i mindre Format hos de fleste Mennesker. Masserne marcherer ikke for de andres Olie. Skal de i Gang, må de tro, at de på en eller anden Måde marcherer for deres egen. Men Magthaverne véd, at Kampen for bedre Kår skaber ingen Begejstring. De bilder derfor Soldaterne ind, at de slås for Fædrelandet, Friheden, Retfærdigheden. Som Blomsten på Bajonetten pyntes Krigen med Idéen. I vor Tid har de døbt den Nationen. Nationalfølelsen er blevet smedet til et Våben i Hænderne på den Kapitalmagt, der selv hverken kender til Patriotisme eller til dens Karikatur, Nationalisme. I samme Øjeblik de besiddelsesløse Masser forstod, at der kun er én Krig, hvor de har noget at gøre, Krigen mod Kapitalmagten, så fik ingen Djævel dem til at marchere mere. For så vidste de også, at Krig ikke udelukkende er Kapitalens indbyrdes Slagsmål om Byttet, men også dens pansrede Næve for at holde Masserne i Ave.

April 1937.

DEN VIRKELIGE INTERNATIONALE

De fleste Mennesker har vel nu en Anelse om, at Kapitalens Interesser spiller en stor Rolle i ethvert Lands Politik, uden at have noget klart Begreb om, hvori denne Rolle egentlig består. Vil man vide, hvor stor den er, må man først og fremmest være fuldstændig blottet for Autoritetstro, for Respekt for Institutioner, Værdigheder, Mennesker, alene fordi de i Almindelighed er respekterede, ingen og intet anerkende alene fordi andre anerkender det. Det er særlig vigtigt nu, hvor der vendes op og ned på alt af dem, der har Magten og som har stillet Magt op som det mest attråværdige og det mest ærefrygtindgydende, og hvor Magt er Penge.

Denne Magt er ikke mere fordelt mellem Nationer og ikke mere indskrænket af Landegrænser. Et Lands Politik er naturligvis påvirket af dets egen Storfinans, men i sidste Instans er ethvert Lands Økonomi afhængig af Forskydninger, der skyldes den internationale Kamp mellem de Kapitalgrupper, der slås om Magtområder og Monopolprofit. Et Land, der er økonomisk uafhængig af de andre, eksisterer ikke mere. Men i alle Lande er der en lille Klike, der sidder inde med den økonomiske Magt. Dens Interesse er den samme overalt. Den forlanger, at Landets Politik skal ledes sådan, at dens Magt vokser og dens Indtægter stiger.

Det var denne Magt, som blev grundlagt ved Lensvæsnets Ophævelse, da Værdien i Samfundet blev flyttet fra den faste Ejendom til den flydende, fra Jorden til Pengene. Maskinteknikken og Håndværkets Overgang til Fabriksdrift gjorde Resten.

Hvor stor er denne Magt, og hvor ser man Virkningerne af den?

Ja, kan nogen f. Eks. forklare En, hvorfor de to såkaldte demokratiske Stormagter England og Frankrig under hele Krigen i Spanien har støttet Fascisterne og Franco imod den demokratiske og lovlige spanske Regering? Og hvorfor gjorde det mægtige England sig til Mussolinis og Hitlers Medskyldige, da de brød Pagten og al international Ret og lod hånt om den Ikke-Indblandings-Komité, som de selv var Medlemmer af? Hvorfor er Frankrig gået med til det, skønt det havde Folkefrontsregering og en socialistisk Statsminister? Og skønt hele Arbejderbefolkningen var imod det? Jeg har selv været flere Gange i Paris i det sidste år og på vældige Arbejdermøder, hvor Feltråbet skiftevis var „Avions pour l'Espagne" og „Front popu". De franske Arbejdere fik Lov at råbe så galt de vilde. Deres Folkefronts-Regering sendte ingen Flyvemaskiner til den spanske Regering. Den sad i Ikke-Indblandings-Komitéen sammen med de fascistiske Diktatorer, der åbenlyst sendte hele Hære, Flyvemaskiner og Krigsmateriale til Franco.

Og hele Verdens retsindige lille Flok forargedes og råbte, sammen med de franske Arbejdere og den spanske Regering, på Demokratierne, de stormægtige Demokratier, England og Frankrig. Men de råbte allesammen forgæves. Simpelt hen fordi Inddelingen i demokratiske og fascistiske Lande i denne Sammenhæng beror på en Misforståelse. Sandt er det, at Menneskene har mere Bevægelses- og Ytringsfrihed i de demokratiske Lande end i de fascistiske. Men det er en Forskel i Regeringsformen, der

ikke berører den Kendsgerning, at de demokratiske Lande er lige så kapitalistiske som de fascistiske.

For at forstå Demokratiernes Stilling under den spanske Krig må man kende Forholdene i Landet før Krigen. Spaniens Rigdomme — både dem over og under Jorden — tilhørte nogle få Mægtige. Største Delen af Spaniens Industri var i Hænderne på udenlandske Selskaber. Der fandtes intet Område, hvor den internationale Finans ikke havde plantet sin Fane. Spaniens egne Industrielle var enten for magelige eller for kortsynede til at væрге sig.

Valgene 1936 satte en republikansk Regering ind, der truede med Reforme, der fratog Magthaverne noget af deres Magt og de Besiddende nogle af deres Privilegier. Den udenlandske Kapitals Repræsentanter blev bange for deres Penge og deres Udbytte. Og da de indså, at den spanske Kapital og Industri ikke på egen Hånd kunde få Bugt med det republikanske Spanien, og da Udbyttet flere Steder begyndte at dale, besluttede de i Fællig at støtte Franco, der repræsenterede de privilegerede Klasser i Landet i Modsætning til hele den store bundløst fattige Befolkning.

Véd man, hvem der har Penge i Spaniens Industri, véd man også Navnet på Francos Allierede.

De fremmede Stridskræfter blev ligefrem sat kraftigere ind der, hvor Landets Kapital var stærkest repræsenteret.

Som de vigtigste træffer man England, Frankrig og Tyskland.

I det sydvestlige Hjørne af Spanien ligger den rigeste Kobbermine i Verden, Rio Tinto, med en Kapital på 3,750,000 £. Administrationen og hele Personalet er engelsk, Formanden er Sir Aukland Geddes. Bankfirmaet Rothschild i London har finansieret den. Rio Tinto blev købt for en Slik og anslås nu til en Værdi af 4 Mill. £. England har desuden startet et internationalt Telefonselskab, der har opkøbt Statens Materiel og slugt en Mængde af Landets øvrige Selskaber.

Frankrig har store Summer anbragt i Grube- og Metaldrift, især i Rio Tinto og i Almadens Kviksølvminer. Spanien producerer dobbelt så meget Kviksølv som Italien, der står som Nr. 2 i Verdensproduktionen. Endelig har Krupp en vældig Maskinfabrik i Barcelona. Krupp har monopoliseret næsten alle Spaniens Jernstøberier og har blandt andet et i Bilbao.

Den tyske Storindustri havde sammen med den italienske planlagt et nyt stort Fremstød, da Valgene stoppede dem. Italien som den yngre Nation havde kun Appetiten, men den var til Gengæld upåklagelig.

Når Finansgrupperne har anbragt Kapital eller opnået Koncessioner i et andet Land, er det Regeringens Opgave at varetage dens Interesser. I alle kapitalistiske Regeringer, ligegyldigt hvilket Parti de tilhører, er Opgaven den samme. Trues eller angribes den anbragte Kapital, skal Regeringen beskytte den, i sidste Instans med Våbenmagt. Ønsker Finansgruppen at udvide sin Virksomhed og sit Magtområde, forsøger Regeringen først gennem Diplomaterne — somme Tider gennem endnu højere stillede Personer — at opnå det ønskede. Lykkes det ikke, fremkaldes der Uroligheder i Landet, det ene Parti sættes op mod det andet, Oppositionen forsynes med Våben,

Regeringen styrtes og en ny indsættes, der til Tak er mere imødekommende. Undertiden besørger Trusterne det hele selv som i de fleste Krige og Revolutioner, som Olien har givet Anledning til. Men i 1913 tvang Winston Churchill den engelske Stat ind i Oliekrigen ved Opkøb af Aktier i Persian Oil Co.²⁵ i Samarbejde med Sir Deterding, Lederen af Royal Dutch Shell Co. Deterding var den første, der sammen med Smugler-Millionæren Juan March støttede Franco med Penge. Inden Krigen i Spanien begyndte, havde altså det demokratiske England taget Parti f o r Oprørerne *imod* det spanske Demokrati. Med andre Ord: den engelske og den franske Kapitalmagt påtvang de to store Demokratier Ikke-Indblandingspolitikken.

Udviklingen inden for denne Magtgruppe går i Retning af Koncentration og dermed følgende stadig voksende Magt. Alle kender f. Eks. den blodige Internationale, der ejer Gruber, Stål- og Jernværker, kemiske Fabrikker, Elektricitetsværker, Banker, Jernbaner, Skibsværfter og Parfume- og Kunstsilkefabrikker, der hurtigt kan omdannes til Giftgasproduktion. Og Samspillet mellem de forskellige Kapital-Interesser er tydeligt nok. Alle Vegne, hvor de er stillet over for de besiddelsesløse Massers Krav, mødes disse med en Enhedsfront så ubrydelig, som den aldrig er set på den anden Side. Men eksisterer den Internationale, der omspænder Jorden? Findes der en Sammenslutning, der omfatter det hele? Er der foruden et velorganiseret Samarbejde en Central, der inden for faste Rammer har antaget Form af en virkelig „Verdens-Kapitalismens Internationale“?

Det lyder som et Eventyr, et ondt Eventyr, der ender med, at St. Georg, der skulde fælde Dragen, selv bliver slugt med Hud og Hår af Uhyret. Det onde Eventyr er Virkelighed. Den findes — Verdens-Kapitalismens Internationale — om end ikke officielt og under dette Navn. 200 år har Udviklingen taget, før det kom så vidt, at Pengene, der ikke er andet end en Fiktion, opfundet af Menneskene selv, gjorde sig til Herre over dem.

Som en Kæmpetank går Kapitalmagten nu hen over Jorden. Menneskeskæbner knuser den, Menneskeliv udrydder den, enkeltvis, massevis, hele Racer og Folkeslag. Som et Uhyre næret af Menneskenes Sult og Nød. Tre Hovedafdelinger af Verdens-Kapitalismens Internationale er „Chade“, „Sidro“ og „Sofina“. Den sidste er f. Eks. Selskabet for Transport og Industri, den internationale Trust for Telefon, Telegraf, Vand, Lys og elektrisk Ingeniørvirksomhed. „Sofina“ har så mange Banker i Ryggen, at den er uafhængig af alle Banker, siges der. I næsten hvert Land i Verden ejer den en stor Del af



²⁵ Anglo-Persian Oil Company.

Landets vigtigste Erhvervskilder. Sjælen i Foretagendet er en fuldkommen ukendt Ingeniør fra Syd-Carolina i De forenede Stater. Heineman hedder han, og en Gang om året taler han i Radio fra sit Hovedkvarter i Bryssel til Klodens lyttende Forretningsverden.

Den Liste over de største Foretagender inden for den engelske Industri- og Finansverden, som „Sofina“ kan opvise, fylder næsten en hel Spalte i det fremskridtsvenlige intellektuelle Amerikas ansete Tidsskrift „Nation“, der redigeres af en Kvinde. De mest kendte på Listen er Vickers Armstrong, Firmaet, der næsten har Monopol på Imperiets Rustningsindustri, Midland Bank, der er Verdens største, Olieselskabet Royal Dutch Shell, hvor Sir Deterding er Lederen, det konservative engelske Blad „Times“, det internationale Sovevognsselskab, som alle Landes Jernbaneselskaber må skatte til, en Kres af 10 private Banker i City, hvis Formand er Direktøren for Bank of England, Montague Norman. Men den Bank, der mere end nogen anden er „Sofina“s, er Thomas Cook & Søn, der foruden sit Rejsebureau, der er en mindre væsentlig Del af Virksomheden, har et helt Net af internationale Kapitalanbringelses-Instituter.

Den økonomiske Imperialisme har i dette århundrede ganske andre Mål end Handel. Det engelske Imperiums Magt beror først og fremmest på Besiddelsen af Råvare-Ressourcerne i dets oversøiske Besiddelser og særlig i Afrika. Det drejer sig om selve Landet og dets Rigdomme, som nu ejes af Aktieselskaber, der administrerer dem fra deres Kontorer i London. Inden for „Sofina“ er Erlangers afrikanske Jernbanebank af den allerstørste Betydning. De, der sidder inde med Gruberne og Jernbaneselskaberne i det mørke Fastland, det er Nøgle-Selskaberne. I intim Forbindelse med dem er den Pyramide af Grubeselskaber, som udbytter Landets Beholdning af ædle og mindre ædle Metaller. Fra øverst til nederst, fra Diamantminer til Kobberminer, er denne Sammenslutning finansieret af den berømteste af alle Englands Banker, Huset Rothschild. Rio Tinto hører altså gennem Rotschild til inden for dette afrikanske Kobber- og Guldrige, der ejes og finansieres fra den samme Central.

I 1935 erhvervede en Filial indenfor dette Rige en anselig Aktiepart i en af de største tyske Industrisammenslutninger, der stod i nær Forbindelse med det tyske Elektricitetsforetagende A. E. G. Det er dette mægtige Selskab, der varetager „Sofinas“ Interesser i Tyskland. „Sofina“ er altså Bindeleddet mellem de såkaldte „mætte“ Landes Koloni-Grube-Truster og de „sultne“ Forbrugere af Produkterne.

Denne centraliserede Kapitalisme er de besiddende Klassers naturlige Forbunds-fælle. Og hvor kynisk den værner sig mod ethvert Angreb på Udbyttet, kan man se af Rio Tintos Præsident Sir Geddes Udtalelser: Som Protest mod Francos Oprør erklærede Fagforeningerne Generalstrejke, og de borgerlige Myndigheder forsynede Arbejderne med Våben. Efter Francos Erobring af Huelva og Besættelsen af Gruberne kom Arbejdet i Gang igen. Sir Geddes gør opmærksom på, at „vi med 6000 Arbejdere i December 1936 kunde præstere 143,00 Tons Erst, 30,000 Tons mere end i Maj med 8,500 Arbejdere. Det er en Målestok for det økonomiske Spild, som blev påtvunget Selskaberne af Folkefronten. Under Urolighederne blev der begået nogle Råheder af en drukken Hob. Anstifterne og andre blev stillet for en Krigsret og skudt. . . . Efter Francos Besættelse af Gruberne har der ingen Arbejderuroligheder været.“

„Sofina" spænder sine Tråde ud over hele Verden. I en Afdeling af dets spansk-sydamerikanske Selskab sidder f. Eks. en fransk Direktør, der også er Direktør i Schneider Creuzots Agentur for Kapitalanbringelse. Mange er Båndene, der gennem „Sofina" løber mellem England og Frankrig. Den fransk-engelske Alliance er ikke sluttet af det franske Folk, men af dets 200 Familier, hvis Mål er 4-Magts-Alliancen mellem de to Demokratier og de to fascistiske Diktaturer, som Mussolini også arbejder for. Allerede 18.—20. Marts 1933 var MacDonald og Sir John Simon i Rom i Anledning af denne Pagt, som betyder Stormagtshegemoni i Stedet for Folkeforbund.

De største Kapitalinteresser i England, Tyskland og Frankrig er altså knyttede til hinanden gennem „Sofina" og de andre Gruppe-Truster. Men hvor er Italien? Ja, hvad er det, Mussolini roses for af alle de velvillige Turister? Vejanlæg, Ingeniørarbejder, Elektrificering. I Milano, Venedig, Turin, Neapel, Toscana er det „Sofina", der har Æren. Mussolinis tidligere Finansminister, Grev Volpi, er den fornemste i „Sofina"s øverste Råd i Italien. Denne Mand, der var ganske ubemidlet, blev efter få års Forløb i Stand til at købe Enkedronningens Kæmpepalads på Via Veneto. Toeplitz og Pirelli er henholdsvis Direktør for Landets største Bank, Banca Commerciale Italiana, og den ledende i Gummi- og Kabelkompagniet. Sammen er de Herrer over Italiens kemiske Trust, Montecatini, og alle tre står i Spidsen for den Finansgruppe, der støtter Mussolini og som internationalt er knyttet til Rothschild. Hvor mange Gange hører man ikke Folk undre sig over, hvor det ludfattige Italien har Råd til at holde 400,000 Mand i Æthiopien og 100,000 i Spanien. Og hvor Tyskland, der rimeligvis ikke ejer nogen Gulddækning, kan få Penge til de uhyre Rustninger. Med ét Ord er Gåden løst: „Sofina".

Verdens-Kapitalismens Internationale repræsenterer Enhedsfronten mod de arbejdende Masser. Fascismen er det politiske Udtryk for Kapitalismens Diktatur. Når Fascismen breder sig, er det „Sofina", der lægger mere Land ind under sig, Kapitalmagten, der yderligere styrkes.

Det er i den Retning, Udviklingen går. Vi ser det i det små, som vi har set det i det store. Fascismen har erobret hele Europa med Undtagelse af enkelte Lande som England, Frankrig, Belgien, Tjekoslovakiet, Skandinavien og Schweiz. Men den vinder Terræn også der. Som Eksempel kan jeg nævne Schweiz, det Land, som tidligere var et Fristed for revolutionære. Forbundspræsidenten, Motta²⁶, er Tessiner fra italiensk Schweiz og Mussolini beundrer. Længe før han på Landets Vegne nægtede at deltage i Sanktionerne, ikke fordi de var i Englands Interesse og ikke i Etiopiens, men fordi de var rettet mod Italien, havde hans fascistiske Tilbøjeligheder vist sig. Siden er det gået Slag i Slag. Mussolini blev udnævnt til Æresdoktor i Lausanne, fordi han havde opholdt sig der som Murersvend og på den Måde kastet Glans over Universitetet. En af de bedste Skribenter i „Journal des Nations"²⁷, A Prato²⁸, der var akkrediteret Folkeforbundet, blev udvist under Påskud af at han fik økonomisk Støtte til Bladet af en

26 Giuseppe Motta (1871-1940)

Getting it Wrong in Spain: From Civil War to Uncivil Peace (1936-1975). / : Susana Belenguer. Routledge, 2017.

27 League Of Nations. Journal Des Nations. [Genève Geneva, Switzerland: H. Studer], 1931-1940?

28 Carlo A. Prato (1895–1961). Grundlæggeren af Journal des Nations.

Portrait of an Unknown Man: Manuel Azaña and Modern Spain. / : Cipriano de Rivas Cherif. Fairleigh Dickinson Univ Press, 1995.

fremmed Magt, men i Virkeligheden, fordi han angreb Italien for dets Brud på Folkeforbundspagten. Kort efter blev det kommunistiske Parti forbudt i flere Kantoner, bl.a. Genève, og det franske Kommunistblad „L'Humanité" fik samme Skæbne. Den 23. December 1936 anerkendte Hr. Motta på Trods af alle internationale Forpligtelser Etiopien som italiensk Koloni, ikke alene de facto, men de jure, hvad Folkeforbundet hidtil havde undset sig ved at gøre. I sin Indstilling over for Spanien er Hr. Motta naturligtvis også på den „rigtige" Side. Francos Repræsentant i Schweiz er, ligesom i Italien og Tyskland, anerkendt som Spaniens Gesandt. Disse Lande har altså anerkendt Oprørerne som Spaniens lovlige Regering, skønt der i den Del af Spanien, som Generalerne har besat, intet findes, der har den fjerneste Lighed med en Regering, ingen skreven Forfatning, hverken god eller dårlig, intet Ministerium, ingen Administration.

Ja man kunde, som den kendte italienske Historiker Guglielmo Ferrero²⁹, siger, næsten tvivle på, at der findes en Hær. Man hører ikke Tale om andet end italienske, tyske, mauriske Tropper. Hvor er de spanske? Ikke et af de andre Lande har protesteret mod denne Anerkendelse af en mystisk, anonym Junta, der skal befinde sig i Burgos.³⁰ Selvfølgelig støttes Motta i sin Fascist-Politik af de konservative Kredse i Landet. Da der f. Eks. i det franske Schweiz var dannet en Komité³¹ for foreløbig at anbringe hjemløse, forældreløse spanske Børn af Arbejderfamilier, skyndte den justitsministerielle Departementschef i Kanton Vaud sig at meddele, at i hans Kanton ønskede man ingen spanske Børn. Kom de alligevel, vilde de sporenstregs blive returneret.

Beskyttet af Forfatningen driver både den hjemlige og den fremmede Fascisme sin Propaganda frit og uhindret i alle demokratiske Lande. I det ældste og stærkeste parlamentariske Land, England, truer f. Eks. Winston Churchill ligefrem med fascistiske Metoder, hvis der skulde blive Fare for et socialdemokratisk Flertal. Men forarget bliver han dog, når en Repræsentant for det nazistiske Parti sidestilles den tyske Gesandt i London som Kultur-Attaché. Og endnu mer, når der oprettes nationale Organisationer, der hører ind under et ministerielt Departement, og hvor alle de ca. 20,000 Tyskere i England med Mellemrum skal melde sig for at få deres Ordre angående deres Forhold til Landets Befolkning. Foruden et utilladeligt Opsyn med de ulykkelige tyske Flygtninge anser Churchill det for en afgjort Trussel mod Staten, især i Lande som Østrig og Tjekkoslaviet: „At en fremmed Magt i Fredstid kan organisere sine Undersætter i et venligsindet Land, er en Fornærmelse mod den nationale Selvstændighed."

Hvordan Forholdene er i det unge „sweet land of liberty"³², får man et Indtryk af gennem et Brev offentliggjort i „Nation". Det er en Amerikaner fra Kansas, der skriver til den tyske Gesandt i Washington. Efter at have set alt, hvad Nazisterne bedriver i De Forenede Stater, udbeder han sig et Certifikat, der giver ham Ret til at opholde sig på

29 (1871-1942) .

30 Der skal dog nu på Oprørernes Territorium være indført en Slags Administration.

31 Senere Schweizerischen Arbeitsgemeinschaft für Spanienkinder og fra 1940: Schweizerische Arbeitsgemeinschaft für kriegsgeschädigte Kinder / Le cartel Suisse de secours aux enfants victimes de la guerre. Beskrevet i Die Schweiz und die Flüchtlinge zur Zeit des Nationalsozialismus. / : Unabhängigen Expertenkommission Schweiz – Zweiter Weltkrieg - Bern, 1999 og Flüchtlinge als Thema der öffentlichen politischen Kommunikation in der Schweiz 1938–1947. /.: Unabhängigen Expertenkommission Schweiz – Zweiter Weltkrieg - Bern, 1999.

32 Citat fra America (My Country, "Tis of Thee)", skrevet af Samuel Francis Smith, 1831.

ubestemt Tid i Tyskland for at organisere Grupper af „Demokratiets Venner“³³ blandt tyske Borgere, der endnu bekender sig til Frihed og en demokratisk Tilværelse. „Jeg forlanger Ret til sammen med „Demokratiets Venner“ at gå i Procession ned ad Hovedgaderne i alle tyske Byer med Stjernebanneret flagrende over os og istemmende Jeffersons demokratiske Kampsang for Menneskerettighederne. Desuden skal der i Certifikatet stå, at „Demokratiets Venner“ har Ret til på tysk Grund at opslå quasimilitære Feltlejre og drive åben og hemmelig Propaganda mod den tyske Fascisme. Mit Skrivebord er fuldt af Dynger af Nazi-Propaganda, der kommer ind ad Døren til mig gennem Organisationer som „Ligaen mod Komintern“, Blade som „Judenkenner“ og Julius Streichers „Sturmer“³⁴ o.s.v. Det er ikke mere end rimeligt, at „Den amerikanske Legion“³⁵ og lignende patriotiske amerikanske Organisationer får Ret til uhindret at drive deres Propaganda i Tyskland for Frihed og Demokrati.“ Som man ser, går Agitationen livlig, og Pressionen mærkes alle Vegne. Et Barometer for den er den forfærdende Behandling af tyske Flygtninge i alle Lande.

I Stedet for at bedres bliver deres Stilling værre og værre.³⁶ Komiteerne i de forskellige Lande har ingen Penge, og Regeringerne i alle Lande vil kun én Ting: af med dem. Skønt de ikke har begået andet end at være „ubekvemme“ for deres eget Lands Regering, behandles de dog i Asyllandet, hvor de er fuldkommen sagesløse, som farlige Forbrydere, der sættes under Politiopsyn, og som går med Livet i Hænderne af Angst for at blive jaget ud. Ikke engang de, som er blevet optaget i skikkelige Folks Hjem, og som ingenting tjener, får Lov at være i Fred.

Hvorfor skal de jages i Asyllandet, som de blev jaget af Politiet i deres eget Land? Fordi det nazistiske Tyskland forlanger det. Og fordi Kapitalmagten i alle Lande tvinger deres Regeringer til at støtte Fascismen. I de store Lande kaldes det at undgå Verdenskrigen, i de små Lande kaldes det Angst. I de store Lande er der en Gang imellem Råd til Forargelse, som i England over Laval-Hoare-Forslaget³⁷ og nu over Japans Nedslagtning af den kinesiske Befolkning. Men da Mussolini havde kvalt Etiopiens Modstand i Giftgas³⁸, som med den engelske Regerings Samtykke var gået gennem Suezkanalen, havde Forargelsen lagt sig. Og når engelsk Finans-Politik kræver Forbund med Japan, vil Boykotten af japanske Varer løbe ud i Sandet, som Sanktionerne mod Italien.³⁹

33 The Friends of Democracy organization was founded by Unitarian minister Leon Milton Birkhead in 1937. The group described itself as "a non-partisan, non-sectarian, non-profit, anti-totalitarian propaganda agency."

34 (1885-1946). Nazistisk publicisist. Udgiver Der Stürmer 1923-1945.

Julius Streicher. / : R.L. Bytwerk. - New York : Cooper Square, 1983.

35 The American Legion.

Antikommunistisk amerikansk interesseorganisation af krigsveteraner, dannet i 1919.

36 Sml. hermed, at Føderationen i Schweiz f. Eks. i 1917 gav 5 Mill. Fr. til de russiske Flygtninge. Til de tyske er der ikke bevilget en Øre. Det er ikke Hjælpsomheden, der er blevet mindre, flet er Flygtningene, der kommer fra den anden Lejr.

37 Hoare-Laval Pact.

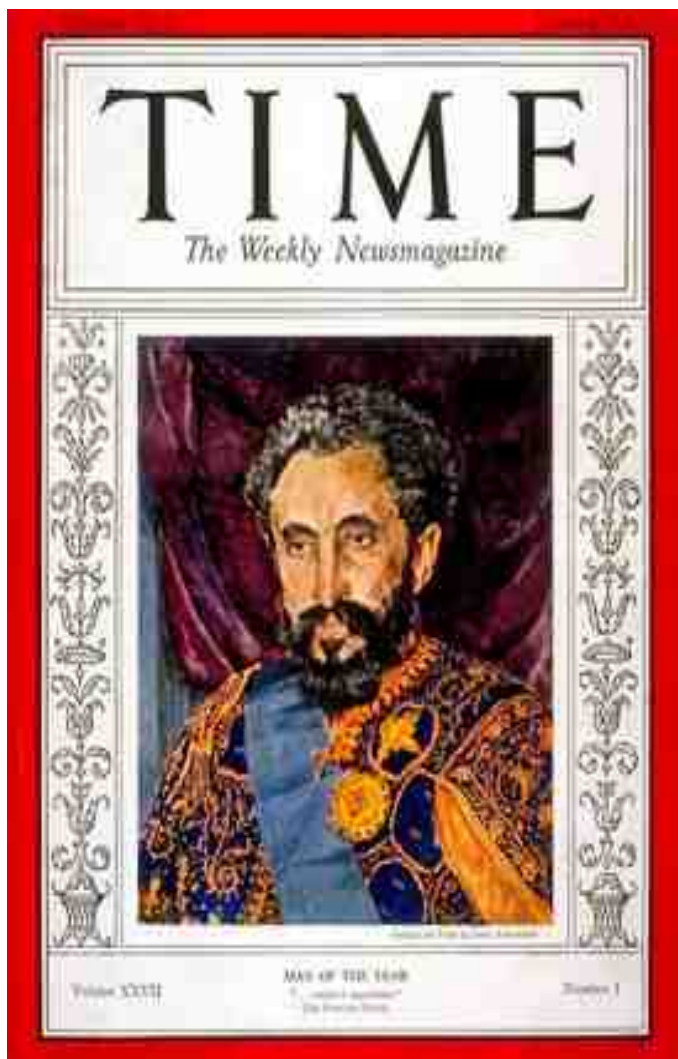
38 The use of chemical weapons in the 1935-36 Italo-Ethiopian War. / : Lina Grip and John Hart. SIPRI Arms Control and Non-proliferation Programme, 2009.

39 »Med Hensyn til Virkningerne af de forskellige Sanktioner kom Udførselsforbudet mod Våben ikke til at betyde noget, da Italien var velforsynet. Embargoen på Jern var heller ikke så alvorlig, da Forrådet af Jern altid er stort i en Kulturstat. Den italienske Regering satte da også Fremskaffelsen af gammelt Jern i System. Embargoen på Aluminium var temmelig ufarlig på Grund af Italiens

I de små Lande anses det for sikrest ingen Mening at have. Man viser sit Mod ved at krybe i et Musehul. Mens de andre Mus bliver ædt, venter man musestille på, hvor længe man selv får Lov at blive i Hullet. Men ved Fejhed har endnu aldrig noget Menneske eller noget Land reddet sit Liv. De fascistiske Støvler vil sparke til Lov og Ret, enten de feje har slikket dem eller ej.

Derfor jages Flygtningene, fordi vi lever i en Periode, hvor Retten er i fuld Opløsning. Hvor kun de, der har Magt, har Ret. Hvor de, der bryder alle Love, praler af det og stempler dem, det går ud over, som Forbrydere. Hvor Krige er Eksplosioner af Barbari, der påføres et Land uden nogen som helst Grund. Indtil Juli 1936 gjorde Angriberen sig endnu den Ulejlighed at søge et Påskud. Japan fortalte første Gang om en Bombe, Kineserne skulde have lagt på en Jernbanelinje, der tilhørte Japanerne. Anden Gang forlangte japanske Soldater Adgang til kinesisk Område, og da det blev nægtet dem, kom det til et Sammenstød med sårede og dræbte på begge Sider. I Etiopien benyttede Mussolini et bevisligt løgnagtigt Påskud: Ual-Ual⁴⁰, hvor han påstod, at italienske Soldater var blevet overfaldet, lå på den anden Side af den italienske Grænse. Med Krigen i Spanien faldt også Påskuddet bort.

For hele Kapitalmagts velorganiserede Kampfront er der kun ét Feltråb: imod Bolsjevismen. Men det er ikke rettet mod det, man tidligere kaldte Bolsjevisme eller Kommunisme. Med det forhold det sig, som „Daily Express“ siger: „Hvordan end den spanske Regering var — eller så ud til at være — så er den i al Fald nu længere fra Kommunisme end Rusland — og det vil sige noget.“ Lloyd George siger det samme. Feltråbet betyder kun én Ting:



egen Produktion. Værre havde Nikkel- og Tinembargoen været for Italien, hvis Krigen var trukket ud. Men Embargo på Olie (derunder Petroleum, Benzin og Smøreolie), som vilde have været særdeles effektiv, blev ikke indført. ...

Det er altså næppe ved at betragte Italiens økonomiske Stilling, at vi kan finde årsagerne til Sanktionernes Aflæsning, men derimod ved at erindre os, at en Nedgang i Ind- og Udførselen til Italien betød en Nedgang i Fortjeneste for Kapitalister, Funktionærer og Arbejdere i de Lande, der deltog i Sanktionerne.«

Kamp uden Våben s. 46-47.

40 Italiensk fort ved Walwal oasen i Ogaden højsletten etableret 1930.

Incidente di Ual Ual

https://it.wikipedia.org/wiki/Incidente_di_Ual_Ual

Modstand mod ethvert Indgreb i den fri, private Foretagsomhed: Ingen Nationalisering, ingen Socialisering. Den røde Farve, som Kapitalismens Korsriddere smører alle deres Modstandere ind med, har de fra deres egen Malerpotte. Revolutionære Socialister eksisterer så godt som ikke mere. Revolutionære Kommuniste slet ikke. Der findes socialdemokratiske og kommunistiske politiske Partier, men revolutionære er ingen af dem. Det sidste revolutionære Parti i Spanien blev tilintetgjort ved den kataloniske kontra-revolutionære Kamp i Maj.

Hvad der foregår militært i Spanien ved alle gennem Aviserne. Det er Totalkrigen der som i Kina. Som Militæreksperterne siger, er Formålet med denne Form for Krig at svække Fjendens Modstandskraft ved at myrde Civilbefolkningen, jævne ubefæstede Byer med Jorden, forfølge Flygtningetog med Maskingeværsalver og med Forkærlighed nedkaste Bomber i Skoler, Hospitaler, Lazaretter og over de tættest befolkede Arbejderkvarterer. På den ene Side Fronten står Oprørsgeneralerne med deres italienske, tyske og afrikanske Hjælpetropper. På den anden Regeringen og hele den store spanske Befolkning. Men det, der foregår på den indre Front, hvor Kampen står mellem de borgerlige og de revolutionære Kræfter, det skriver Bladene ikke noget om. Og så er det dog på den Valplads, det spanske Folks Fremtid afgøres. Eller allerede er afgjort.

Den republikanske Regering, der fik Flertallet i Juli 1936, havde Reformen på Programmet både i Retning af Lønforhøjelser, 40 Timers Arbejdsdag, Nationaliseringen af Fabriker og Gruber og Lettelse for Landarbejdere og Husmænd. Kapitalmagten anstiftede og finansierede derfor i Spanien som overalt, hvor dens Interesser trues, en Omvæltning for at få indsat en Regering, som den kan tumle. Imod denne Fjende kæmper hele den store spanske Befolkning. Men imens de kæmper, sulter og lider for deres Forfatning, for bedre Kår, for Ret til Jorden, fortøner disse Mål sig længere og længere ud i Horisonten. For imens arbejder Fjenden på den indre Front. Hele denne Manøvre, hvor Menneskeliv ofres med den mest kyniske Ligegyldighed, er den engelske Regering en Mester i. Mens den rolig lader Mussolini og Hitler slås for Franco, driver den Valenciaregeringen længere og længere over mod højre og tvinger den til at slå de revolutionære Partier inden for Arbejderbevægelsen ned.

Det var det, der foregik under Majkampene i Barcelona.

Et Par Dage efter at Urolighederne var begyndt, lå seks engelske og franske Krigsskibe i Barcelonas Havn, efter Sigende for at beskytte franske Borgere i Byen. Efter fem-seks Dages heftige Gadekampe blev Arbejder-Militsen afvæbnet, Kataloniens Hær og Politikommando kom til at stå direkte under Valencia-Regeringen, og ethvert Spor af Arbejderråd blev udslettet, og med Arbejder-Ledelse af Fabrikkerne vil det gå ligesådan. Caballero, der hørte til Socialisternes venstre Fløj, blev erstattet med Negrin. Syndikalistene og de reformistiske Fagforeninger med deres fire Millioner Medlemmer blev udelukket fra Regeringen. Som Repræsentanter for det spanske Folk sad der Højrefløjs-Socialister, borgerlige Republikanere, baskiske Katolikere og stalinske Kommuniste. Det var denne Regering, der gjorde det marxistiske Arbejderparti P. O. U. M., der svarer til det engelske Uafhængige Arbejderparti, lovløst i Spanien, arresterede Tilhængerne og lod en af Førerne henrette.

Dermed er Kursen angivet og Kapitalinteresserne sikret i Spanien. Hør blot, hvad Rio Tintos Formand, Sir Aukland Geddes, siger: „Det Clearing-Arrangement, vi har med Tyskland, har ikke noget med Krigen i Spanien at gøre". Altså: Franco eller ikke Franco, Rio Tinto vil blive ved at være i Hænderne på den private Kapitalisme og blive ved at levere Nazi-Tyskland sin Kobbererts på samme gunstige Betingelser, som adskillige af Londons Banker inden for „Sofina"-Kresen indrømmer Tyskland. Det er denne internationale Kapitalmagt, der holder det ulykkelige Spanien som i en Skruestik.

„Hvis det hænger sådan sammen", sagde en Arbejder til mig i Buda-Pest, „så er jo alt, hvad vi gør, forgæves." Det har han Ret i. Fordi den Politik, som Arbejderpartierne næsten overalt er slået ind på, den fører til Krig.

Socialdemokraterne, der på deres Program har Afrustning, stemmer i alle Lande for Regeringernes uhyre Militærbudgetter. De har glemt, at Antimilitarismen ikke er en Frakke, som Socialdemokratiet kan tage på eller lægge af, efter som den politiske Himmel er klar eller overtrukken, men derimod det grundlæggende Princip for Arbejdernes internationale Klassekamp. De har glemt, at jo mere Militær der er i et Land, jo mindre Frihed, jo mindre Demokrati er der, og jo nærmere er man Fascismen. De er igen rede til at gå ud i en Krig for at forsvare en Frihed, som de allerede delvis selv har givet Afkald på, og for at udrydde den Fascisme, som de selv har styrket og støttet med deres Militær-Budgetter. Det Socialdemokrati, der gik på Forlig med det nationalistiske Borgerskab i 1914, er igen parat til at marchere.

For Kommunisterne ser det endnu værre ud. Bolsjevismen opstod som en Protest mod alt, hvad der hedder Krig og mod ethvert Forbund med andre Partier, der havde Militarisme og nationalt Forsvar på Programmet. Ved deres 7. Verdenskongres holdt de sig endnu til Programmet: „De kommunistiske Partier skal stemme imod Militær-Krediter i alle kapitalistiske Lande. De skal arbejde for Tilbagekaldelse af Tropper, der er stationeret i Kolonier og Mandatlande. De skal bekæmpe de kapitalistiske Regeringers Militarisering af Ungdommen, Kvinderne og de arbejdsløse". I Tilfælde af, at en Krig skulde udbryde trods Arbejderklassens Modstand, skulde „Bajonetterne vendes i den rigtige Retning og forvandle den imperialistiske Krig til Borgerkrig for at afskaffe Kapitalismen." Sådan lød Parolen, som jeg hørte den på Anti-Krigs-Kongressen i Amsterdam⁴¹ 1932 af hver eneste Kommunist, der kom på Talerstolen.

I Juli 1933 skrev Kommunisternes ledende Blad i Frankrig „L'Humanité": „En Alliance mellem Sovjet og det imperialistiske Frankrig. Ja, hvorfor ikke? Mon det franske Bourgeoisii bilder sig ind, at Sovjet vil lade sig overtale til at gå ind i en Blok af anti-fascistiske Stater. Naturligvis i den Hensigt at forvirre det franske Proletariat og berede Vejen for det Forlig, der ikke er andet end Forberedelse til Krig."

1934 stod der i Rapporten fra den kommunistiske Internationales 13. Parlament i Moskva: „Arbejdernes første og vigtigste Pligt i ethvert kapitalistisk Land er at kæmpe mod deres eget Bourgeoisii, lige til det er styrtet som Klasse. Det er den *eneste* Vej for Arbejderne til at fri sig for Udbytning og Undertrykkelse." Samme år blev Sovjet

41 The World Congress Against War Amsterdam on 27–29 August 1932

United Front Against War - Report and Manifesto of the World Anti War Congress at Amsterdam 1932.

/: British Delegation to the World Anti War Congress, 1932.

Medlem af Folkeforbundet og dets udenrigspolitiske Kurs officielt lagt om. I 1935 forhandlede der om den fransk-russiske Alliance og 1936 blev den ratificeret. Dermed var den Alliance sluttet, som „L'Humanité" ganske rigtig havde betegnet som „forvirrende for det franske Proletariat". Kort derefter dannedes Folkefronten, der satte Ministeriet Blum ind. Parolen fra Komintern blev nu „en Enhedsfront for Kampen for Fred", som en Artikel af Dimitrof⁴² hed. Med denne Parole har Sovjet altså, som L'Humanité skrev, „ladet sig overtale til at gå ind i en Blok af anti-fascistiske Stater", nemlig de såkaldte mætte Stormagter, der vil have Fred til at beholde, hvad de har erobret i Krig. Det Forlig, der „ikke var andet end Forberedelse til Krig" var sluttet. Derpå fulgte (som Kulminationen af denne Udvikling) hvad „Freies Deutschland"⁴³ (af 25—11—37) kalder „det utrolige russiske Forræderi". Dagen før Lord Halifax⁴⁴ rejste til Berlin, meddelte den russiske Gesandt i London, at Moskva accepterede den engelske Plan af 4. November, der som bekendt havde Francos Anerkendelse som krigsførende Magt som Mål.

For den ulykkelige Udvikling af Konflikten i Spanien bærer Sovjet sin Del af Ansvaret, og i endnu højere Grad for Konfusionen inden for Arbejderbevægelsen. En Arbejder, der adlyder Parolen fra Moskva, kommer der-Ved i Strid med hele sin socialistiske Indstilling, der forlanger, at han skal bekæmpe Kapitalismen i sit eget Land og gå imod enhver Oprustning og enhver kapitalistisk Krig. Hvad skal f. Eks. den franske kommunistiske Soldat gøre i Tilfælde af Krig? Vender han „Bajonetten i den rigtige Retning" imod sit eget Lands Kapitalister, så bekriger han Sovjets Allierede. Og lystrer han Ordren fra Sovjet, går han i Krig for den franske Kapitalmagt. Hvad skal han gøre? En Bajonet kan nu engang ikke vendes i mere end en Retning. Der var for Sovjet to Veje at følge. Den ene Lenins: Organisation af Arbejdet for Verdensrevolutionen - selv på Ruslands Bekostning. Den anden: at søge at sikre Sovjets Beståen ved Alliance med kapitalistiske Stormagter. Det var denne Politik, der sejrede med Stalins Overtagelse af Regeringen⁴⁵. Det var den, der drev Arbejderpartierne i hele Verden over mod højre og ind i Alliance med Bourgeoisiet.

Kommunisterne forsvarer denne selvmorderiske Taktik med, at den var nødvendig for at frelse Sovjet fra de kapitalistiske Stormagters Anslag. Det vil ingen — ikke engang i Fremtiden — kunne levere Bevis for. Et Spørgsmål er det dog, om den indre Op-løsning af Socialismen, der hermed fremkaldtes, ikke er en større Katastrofe, og om det ikke er et for farligt Eksperiment at lade Arbejderne i alle Lande i Stikken under Konflikter som den spanske. Og hvis det forholder sig sådan, om så et fast sammen-

42 Geórgi Mikhájlov Dimitróv (1882-1949). Bulgarsk kommunist. Generalsekretær i Komintern 1935-43. Premierminister i Folkerepublikken Bulgarien 1946-49.

The Reichstag Fire Trial : The Second Brown Book Of The Hitler Terror ; based on material collected by the World Committee for the Relief of the Victims of German Fascism. With an Introductory Chapter specially written for the book by Georgi Dimitrov. Foreword by D. N. Pritt. Appendix on Murder in Hitler-Germany . / : Johan Lane The Bodely Head Limited, 1934.

The united front: the struggle against fascism and war. / : Georgi Dimitrov. International publishers, 1938

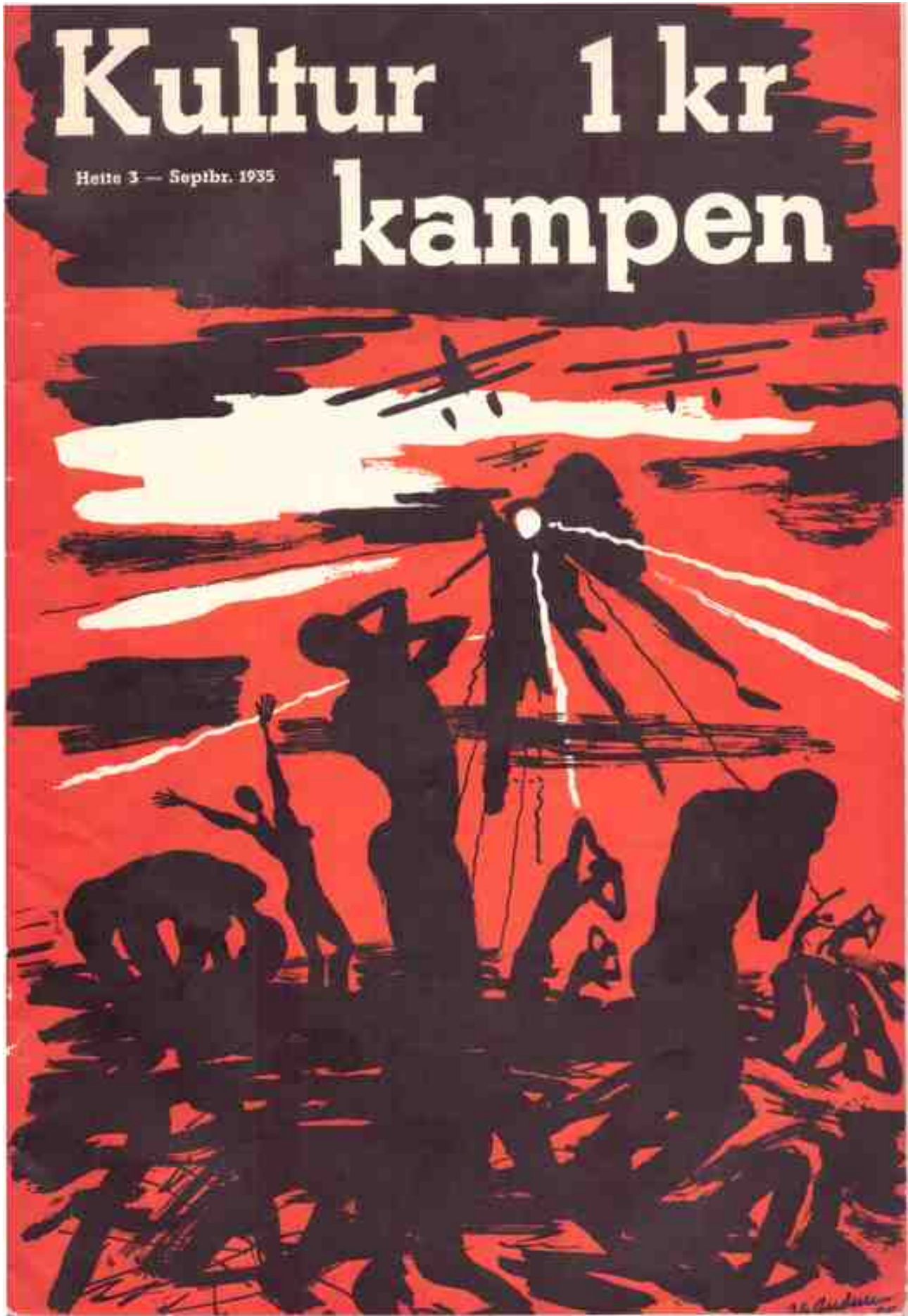
43 Freies Deutschland udkom, ifølge Zeitungen aus der FU Berlin, 1937-1939.

44 Edward Wood, 1st Earl of Halifax (1881-1965). Konservativ britisk politiker.

45 Josef Stalin (1878-1953). Generalsekretær i Sovjetunionens kommunistiske parti (1922-1952). Diktator i Sovjetunionen.. Stalin : den røde zar og hans hof. / : Simon Sebag Montefiore. Borgen, 2007.

tømret internationalt Arbejderparti ikke havde været et både stærkere og naturligere
Værn for en socialistisk Stat.

Oktober 1937.



HVORFOR FÅR VI KRIG

Det Spørgsmål, som beskæftiger alle tænkende Mennesker i denne Tid, er ubetinget Krig. Der, hvor den er i Gang, tænker man kun på at vinde den. Der, hvor den ikke er begyndt endnu, håber man stadig på at undgå den.

Man indskrænker sig til at håbe for sig selv og lader for øvrigt de andre myrde hinanden, som de har Lyst til. De fleste forstår ikke engang, at den Krig, der for Øjeblikket udkæmpes i Spanien og i Kina, det er den samme som den, der måske senere vil nå dem.

Der er kun én Krig.

Den føres alle Vegne med de samme Våben. Den drejer sig overalt om den samme Ting. Den raser i Fredstid og Krigstid. Der er ingen, der ikke mærker den, ingen, der ikke deltager i den, men kun få, der ved, hvad den går ud på.

Det er en af Grundene til, at Situationen igen er blevet sådan, at alle uden Undtagelse er beredt til at gå ud i en ny Krig. Hvordan den Krig bliver, kan vi gøre os et svagt Begreb om ved at se på Spanien og Kina.

Hvor er det muligt, at Mennesker lader sig drive ud i en sådan Krig?

Fordi kun de, der har Magten, ved, hvad det gælder. De andre, Masserne, som de er nødt til at have med for at føre Krig, bilder de noget ind. Hver Gang noget forskelligt. Og hver Gang bliver de troet. For de har Midlerne til at sprede Løgner, og de har de ejendomsløse Massers Førere, der hjælper dem. Bevidst eller ubevidst.

Denne Gang kommer Krigen til at hedde: imod Fascismen. Eller hvis man foretrækker det: for Friheden, for Demokratiet.

Men det er hverken Frihed eller Tvang, hverken Demokrati eller Fascisme, det drejer sig om. Tvang og Slaveri blev påtvunget Folkene i alle Diktaturlandene uden Krig. Og ingen Krig mellem Landene vil kunne befri dem. Selv om de sejrer i Slagene, selv om de vinder Krigen, erobrer de ingen Frihed. For deres virkelige Fjende træffer de ikke på Valpladsen. Han kan slet ikke rammes der, skønt det er ham, der afgør både Slagene og Krigen. Fjenden, den store Befolknings Fjende, det er alle Vegne Magthaverne, som hvert Folk har inden for sit eget Lands Grænser. Det er dem, der fører Krigene for at forsvare deres Kapitalinteresser og slås om deres Monopolprofit. Det er deres Ærind, Folkene går, når de marcherer ud for at dræbe deres ligesindede på den anden Side Grænsen. De selv har intet at vinde, hverken bedre Kår, Frihed eller Demokrati.

Hvad er det, vi kalder et Demokrati? Det er ikke et Land, hvor Folket hersker, som Ordet betyder. Sådan et Land har aldrig eksisteret. Folkestyre hører Fremtiden til. Men i de demokratiske Lande havde Folket gennem Parlamentet en vis Indflydelse på Lovgivning og Politik. Større eller mindre eftersom Forfatningen gav Valgret i større eller mindre Omfang til Befolkningen. I Lande, hvor Halvdelen af Folket, Kvinderne,

ikke har Valgret, er Betegnelsen Demokrati naturligvis udelukket. Ligesådan, hvor et Åndet-Kammer begrænser Folkets Indflydelse, eller hvor Valgretsalderen er sat urimeligt højt.

Men selv der, hvor alle disse Begrænsninger var strøget, var der intet Demokrati. Intet Land, hvor det økonomiske System er Kapitalisme, kan kaldes demokratisk. Folket er i alle Lande de ubemidlede, og det privilegerede Mindretal har overalt i de kapitalistiske Lande en mægtig Indflydelse, der beror på dets økonomiske Overlegenhed.

Desuden er Kapitalmagtens Indflydelse på Politiken i det sidste århundrede vokset, så det ikke mere er Politiken, der beskytter dens Interesser, men Kapitalinteresserne, der bestemmer Landets Politik. Dermed er Fablen om Demokratiet færdig.

Man regner med tre demokratiske Stormagter: England, Frankrig og De Forenede Stater. Deres Politik viser, at Landene ikke deles i demokratiske og fascistiske. Der er ingen af de tre store Demokratier, der noget Sted har støttet de Lande, der har været Genstand for fascistiske Overfald. Straks ved det første faldt Folkeforbundet fra hinanden. England og Frankrig, der sammen kunde have sat igennem, hvad de vilde, med hele Folkeforbundets Tilslutning, sad rolige i Genève og så på, at Japan åd tre kinesiske Provinser med 28 Millioner Kinesere, hvis Selvstændighed Folkeforbundet havde garanteret. Dermed var Illusionen om Folkeforbundet forbi. International Politik viste sig at være, hvad det altid havde været: Konkurrence og Alliancer.

Senere ved Mussolinis Overfald på Etiopien gjorde England den Erfaring, at Folkeforbundet kunde anvendes af den stærkeste til Støtte for hans egne Interesser. Og da Frankrig, det andet store Demokrati, trak i samme Retning for at få Mussolini til Ven mod Arvefjenden, Tyskland, blev Etiopien udslettet af Verdenskortet og dets Modstand kvalt i Giftgas.

Med Italiens og Tysklands Overfald på Spanien indførtes en ny Metode. De to store Demokratier satte sig sammen med Angriberne i en Komité, der var forpligtet til Ikke-Indblanding. Samtidig afskaffede de den internationale hævdvundne Skik, der gav en Regering Ret til under et Oprør at skaffe sig Våben. At de efter snart to års Ødelæggelse af Spanien og dets Folk endnu sidder der, mens Mussolini stadig sender Franco nye Troppesforsyninger, var et nyt Spark til alt, hvad der kaldes Redelighed, en ny Hån mod al international Anstændighed, og desuden det bedste Bevis på, at de demokratiske Stormagters Regeringer åbenlyst vedkender sig de fascistiske Voldsmænds antisociale, kapitalistiske Formål. Intet Demokrati har det idealistiske Mål at hjælpe en Befolkning, der kæmper på Liv og Død for ikke at blive Slaver.

Skillelinjen går et helt andet Sted. Den går vertikalt ned gennem Befolkningen. Den går tværs over Landegrænserne. Den deler hele Menneskeheden i dem, der har Penge, og dem, der ikke har dem.

Hvordan er det gået til, at Pengemagten i alle Lande er kommet i Hænderne på en lille Klike, der i Frankrig kaldes de 200 Familier, i England City og i De Forenede Stater de 60 Familier? Jeg har valgt Frankrig som Eksempel, fordi Udviklingen der er lettest at følge og desuden er omtrent den samme i de andre Lande.

Frankrigs Nationalformue blev i Begyndelsen af det nittende århundrede anslået til 10 Milliarder Guldfranc. I Løbet af et halvt århundrede var den femdoblet. Disse Rigdomme har aldrig tilhørt det franske Folk, men altid været i Hænderne på nogle få privilegerede. I Frankrig som i alle andre Lande. Men legaliseret og sat i System blev Pengevæsenet i Frankrig først år 1800, da Napoleon stiftede Banque de France for at sikre sig Borgerskabets Hjælp, mens han var Første- Konsul. Kapitalen var 30 Millioner, og Konflikten fødtes samtidig med Banken. De første, der tegnede sig som Aktionærer, var Napoleon, hans Familie, hans Kolleger og en Flok Bankierer.

I det første Bankmøde erklærede Præsidenten, at Banken tilhørte Individerne, d. v. s. Aktionærerne, og aldeles ikke var nogen Regeringsbank. Dermed var den franske Revolutions Nederlag beseglet. Dermed var det forbi med de smukke Ord om Frihed, Lighed og Broderskab. Senere, da Napoleon var blevet Kejser, blev der protesteret i hans Navn: de tilståede Privilegier var ikke indrømmet Banken for Bankens Skyld. Det var for Handelens og Statens Skyld, at den alene havde fået Ret til at profitere ved at øge sin Kapitalmasse gennem Udstedelse af Seddelpenge . . . Banken var en offentlig Institution . . . og Bankens Ejendom tilhørte Staten og Regeringen lige så vel som Aktionærerne. Men 1806, da Bankens Statuter blev fastsat sådan, som de eksisterer den Dag i Dag, indrømmede Kejseren, at det næppe kunde forhindres, at Bankens Ledere misbrugte det Kendskab, de havde til Regeringens Planer og til Kursbevægelserne. Han nævnede som Eksempel: „Under den sidste Finanskrisen, da Bankrådet havde besluttet at købe Piastre, var der flere af Medlemmerne, der gik ud og lod dem købe op for egen Regning for to Timer efter at sælge dem med stor Fortjeneste til Staten.“

Banker groede nu op på hvert Gadehjørne, i hver Provinsby. Det kapitalistiske System var stabiliseret med dets Pengeanbringelser, dets ågerrenter, dets Udbytning og dets Spekulation.

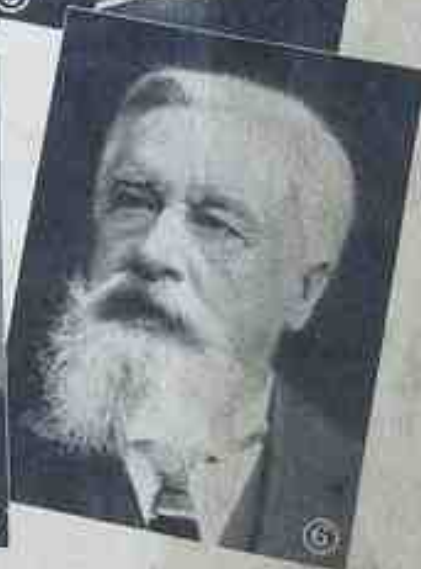
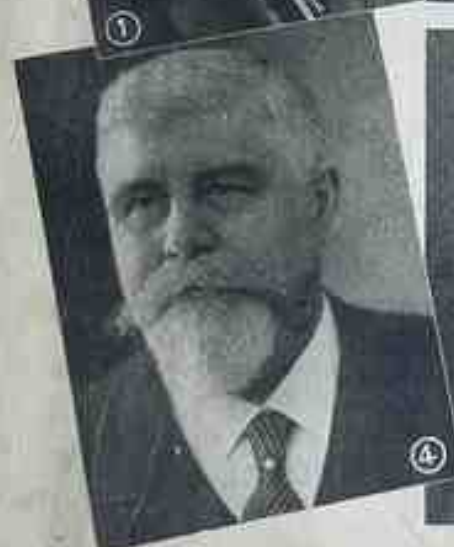
I den franske illustrerede Revue, Crapouillots Martsnummer 1936 fremstilles Systemet skematisk på et stort Kort. I Midten Banque de France, i Inderkresen de tolv Direktører og grupperede uden om dem de 200 Familier.

Som Eksempel på, hvad en enkelt af Inderkresens „Tolv“ har Indflydelse på, kan nævnes de Wendel⁴⁶, Herren over Frankrigs Krigsindustri, Comité des Forges. Han er Lederen af Sammenslutninger af Gruber, Jernbaner, Rederier, Automobilfabrikker, Kanaler og Havne, Vand, Gas og Elektricitet, Telefon, Korn, Træ, Papir, Vin, Sukker o. s. v. Rothschild er Lederen af Bankvæsenet, Assurancen, Kolonifinanserne, Gummien og de statskontrollerede Selskaber. Desuden er han sammen med de Wendel i Transport-Trusten. I Rothschilds Bank er der mere engelsk end fransk Kapital.

46 François de Wendel (1874-1949). Industrialist og politiker.

CRAPOUILLOT

présente



QUELQUES SPÉCIMENS : 1) M. FRANÇOIS DE WENDEL. 2) M. THÉODORE LAURENT. 3) M. EUGÈNE SCHNEIDER.
4) M. ALEXANDRE DREUX. 5) M. LOUIS MARLIO. 6) M. ANDRÉ LEBON

LES 200 FAMILLES

Blandt de 200 Familier i Yderkredsen er der nogle, der holder sig beskedent i Baggrunden, mens andre synes at kappes om, hvem der kan samle de fleste „Ben”. En Senator Lederlin kommer ind som en fin Nr. 1 med Sæde i 63 Bestyrelser. De la Rocques⁴⁷ tidligere Chef, General Mercier⁴⁸, er kun nået til 46. Den samme Familie har ofte flere Medlemmer siddende i Bestyrelsen. 150 sidder i mindst 10 af de betydeligste Selskaber. Disse Bestyrelsesmedlemmer indkasserer Tantiemer alle Vegne, hvor de har erhvervet sig en Lænestol. Foruden Bonus for at være til Stede ved Møderne, Dækning af Repræsentationsudgifter o. s. v. De Summer offentliggøres naturligvis ikke, men noget siver der jo altid ud. En Baron Brincard⁴⁹ fik f. Eks. 1934 alene fra Crédit Lyonnais 1 Million 956,000 i Tantieme foruden 52,000 fra den Ægyptiske Kreditbank.⁵⁰ En anden har fra Crédit Lyonnais og tre større og nogle mindre Selskaber 1 Million 706,000 i Tantieme. Halvanden Million er der ikke så få, der har.

Som Eksempel på, hvad et Selskab må ud med i Tantiemer, kan nævnes „Paris' Electricitetsværkers” 2 Millioner 266,410 Fr. i 1934. I det følgende år tjente Selskabet 37 Millioner 116,049 Fr. Under en Diskussion om Budgettet oplyste en Deputeret: „I 1934 har Frankrig forbrugt 15 Mill. kw Elektricitet. Den betales med fra 30 Cent. op til 3—4—5 Fr. kw-Timen. Den koster højst 10 Cent. at fremstille. Det betyder 20 Milliarder årlig hævet på Nationens produktive Virksomhed/”

I Begyndelsen af det nittende århundrede levede den store Befolkning alle Vegne i den yderste Elendighed. Bønderne var Slaver af Godsejeren, Arbejderne af Fabrikanten. Efterhånden som Maskinerne trængte ind i det ene Land efter det andet, begyndte Arbejderne at organisere sig. Samtidig fandt der en Koncentration af Kapitalen Sted. Under uafbrudte Kampe opnåede Arbejderne nogen Forbedring af deres Kår, mens Kapitalen øgede sin Magt gennem Truster og internationale Sammenslutninger med Landets Bank som Centrum.

Alt, hvad Samfundet producerede, slog Industrien, Handelen og Bankerne sig sammen om at monopolisere. De små Forretninger, den svagere Industri blev knust. Gennem Bankerne sætter de Priserne op eller ned, saboterer Produktionen eller øger den, efter som de har For del af det ene eller det andet. Kniber det, allierer de sig med de andre Landes Finans-Oligarki. Sammen støtter de overalt Fascismen. Dem var det, der drev Menneskene ud i den forrige Krig, og dem er det, der vil jage dem ud i den næste.

Disse Truster og Selskaber er internationalt forbundet i endnu større Sammenslutninger, der kaldes Gruppe- Truster. Hvor international deres Administration er, og hvor de politisk hører hjemme, kan man se af det spansk-amerikanske Elektricitetselskab Chade, (Compagni Hispano-Américaine d'Electricité). Blandt de Administratorer er der Englændere, Franskmand, Tyskere, Belgiere og 24 Spaniere eller Argentinere. En af dem er den Hertug af Alba, der nylig er udnævnt til Francos Repræsentant i London.

47 François de La Rocque (1885-1946). Højreorienteret fransk politiker.

48 Auguste Mercier (1933-1921). Krigsminister under Dreyfus-affæren 1894-1906.

49 Georges Brincard (1871-1953).

50 Crédit foncier égyptien.

Alle disse Institutioner og Mennesker, der knyttes sammen af Venskabs- og Familienbånd og slås indbyrdes om Profitten, repræsenterer den Magt, der hersker over Menneskene, der bestemmer Landenes Politik og gør sig til Herrer over deres Regeringer.

Metoden er ganske simpel og den samme i alle Lande. Bestyrelsen i en Bank sidder der som i alle andre Aktieselskaber for at varetage Aktionærernes Interesser. Det gør den på enhver Måde og med alle Midler.

På et Bestyrelsesmøde i Banque de France besluttes det f. Eks., at nu skal Befolkningen sættes på Ration. Lønninger og Pensioner skal ned, så der kan blive Råd til flere Ordre til Stor-Industrien og mere Udbytte. For at få Regeringen med, lover Banken at diskontere dens Veksler. Vil Regeringen ikke, har Banken Midlerne til at tvinge den. Den er jo et privat Foretagende, hvis Opgave det er at beskytte Pengene uanset de skiftende Ministerier: „Hvis deres Ansigt eller deres Principper ikke tiltaler os," siger Bestyrelsen, „lukker vi simpelt hen for Hanen. Er de derimod føjelige og udfører de Planer, vi foreslår og som vi har Fordel af, så åbner vi for Sluserne."

Og så trækkes Kapitalen ud af Banken, mens Statskassen tømmes. Guldbeholdningen går Millioner ned. Bringer det ikke Regeringen til Fornuft, angribes Francen af udenlandsk Spekulation, og nu svinder Guldets i Milliarder. For at stoppe det kunde Banken forhøje Diskontoen. Men da det er den selv, der har fremkaldt Katastrofen for at tvinge Regeringen, lader den rolig Guldets rulle ud af Landet. Når Statskassen er tom og Hanen lukket, falder Regeringen. Sådan har de 200 Familier i det sidste Par Hundrede år indsat og afsat Ministerier i det demokratiske Frankrig. Og sådan gik det f. Eks. Leon Blum. Der havde Oligarkiet virkelig noget at klage over, både i Inder- og Yderkredsen. Arbejderne havde fået 12½ pCt. Lønforhøjelse, 40 Timers Uge og Ferie med fuld Løn. En Standsning i Trædemøllen, som de aldrig havde oplevet før.

Så begyndte Banque de France sin Aktion. Guldets gled ud af Banken, derefter ud af Landet. I 14 Dage nægtede Banken Regeringen Kredit til Udbetaling af Lønningerne. Folkefronten vaklede, og kort efter faldt Blum. Da han anden Gang påtog sig at danne Regering, gik det hele i en Håndvending. City var misfornøjet. Den satte ikke Pris på mere Folkefront. Dens Presse forlangte højlydt en „national Samlingsregering" med Retning mod højre, og den franske Presse stemte i med. Alt, hvad Blum forsøgte, blev saboteret, alle finansielle Udveje blev spærret af Senatet. Da den nye Regering, Daladier, kom, blev alt, hvad man havde forkastet under Blum, vedtaget under Daladier. Der blev hverken sparet på Tillidsvotum i Senatet eller i Kamret. De 25 Milliarder blev bevilget. Aktierne steg, og Lånet fra England er på Trapperne. Dermed har England opnået at få Frankrig endnu grundigere end før bundet til sin Politik.

Men noget havde Arbejderne jo opnået, og det gjaldt det nu om at hale i Land igen. Med Franc'ens Fald var Priserne steget, og dermed var Lønforhøjelsen tabt. Da de i Metal- og Krigsindustrien igen strejkede, svarede Arbejdsgiverne med Løfte om 7 pCt.s Forhøjelse, hvis de for at redde Fædrelandet vilde arbejde 5 Timer mere om Ugen. Dermed røg den 40 Timers Uge i den Industri. Så er der kun Ferien tilbage. Men den ligger „Fædrelandet" nok også på Lur efter. Dette System med Banque de France, Bankrådet og de 200 Familier har lagt sin Hånd på alt. Ingen fransk Borger

kan, som Crapouillot siger, have Tag over Hovedet, varme sig, spise, sove, elske eller trække Vejret uden at have betalt en lille Procent for det til Cerberusserne. „Den franske Republik med sine 41 Millioner Indbyggere bræger under de tolv Hyrdestave, der er stivet af med de 200 Familiers Tillid. Klippingen foregår hver Arbejdsdag."

Gennem Cagoulardernes eller Munkekutternes planlagte Statskup fik man nylig et Indblik i disse Forhold i det demokratiske Frankrig. Hele Gangen i denne Historie er karakteristisk for vor Tids Politik og Presse.

Straks så det ud som et vaudevilleagtigt Komplot af Mænd, der hørte hjemme i forrige århundrede, og som vilde indføre Kongedømmet igen i Frankrig. Politiet fandt Lagre af Våben og Ammunition rundt omkring hos private Folk og en hel underjordisk Slagplan i Paris Katakomber. Der blev arresteret en Del Folk, som ingen interesserede sig for, indtil Regeringsbladene forlangte, at de, der stod bagved, skulde findes.

Den 30. November offentliggjorde så et af de få uafhængige Blade i Frankrig, „Nouvel Âge", Navnene på de fire Hovedmænd. Fra det Øjeblik gjorde Regeringen alt for at dysse Sagen ned. Pressen tav. Ikke fordi *Regeringen* forlangte det. Den har ingen Indflydelse på Pressen. Den må, som Nouvel Âge siger, finde sig i Pressen, som den må finde sig i sine Herrer, der er de samme som Pressens og de samme, hvis Navne nu skulde forties. De fire, der stod bag ved Komplottet og havde finansieret det, var de Wendel og Rothschild, Tardieu⁵¹ og Laval. De to første er det, der for Tiden regerer Pressen.

Med den franske Dagspresse ser det sørgeligt ud. Den er ganske vist ikke afhængig af Regeringen, men kun fordi den står direkte under Trusterne. De, der er de ledende i Banque de Paris et des Pays-Bas, er Herrer over Pressen. Denne Bank råder nemlig over Havas-Hachette-Trusten⁵², der har ethvert Blads Skæbne i sin Hånd. Måske med Undtagelse af de tre-fire, bl. hvilke „Le Temps", der ejes af Krigsindustrien. De tre Regeringsblade yderst til venstre får ikke økonomisk og politisk deres Ordre fra Bankerne og Trusterne, mener ligesom de andre afhængig af Hachette, der omdeler alle Blade, og af Havas, der hersker over alle Annoncer. For Bladene i Frankrig købes nemlig på Gaden. Abonnementet spiller ingen Rolle.

Da Folkefronten kom til Magten, forsøgte den at bryde denne Ring. De havde allerede Kontrakterne færdig. De skulde have deres eget Omdelingskontor, deres eget Annoncebureau. Men i sidste Øjeblik blev det opgivet, og hele den franske Presse blev, hvor den var: under Havas-Hachette-Trusten, der enevældig hersker over den. Gør et Blad sig utilbens, bringer det en Artikel, der mishager Trusten eller Over-Trusten, Banque de Paris et des Pays-Bas, straffer Hachette det ved ikke at omdele det. Bladet trykkes som sædvanlig, men findes kun i Udkanterne af Paris. Når det er gået nogen Tid, meddeler Havas Bladet, at da Salget er gået så stærkt tilbage, må man desværre inddrage Annoncerne — de averterende kan ikke stå sig ved at annoncere i et Blad, som ingen køber. Dermed er det Blad slået ihjel, hvis det ikke kryber til Korset.

51 André Tardieu (1876-1945). Højreorienteret fransk politiker
<https://archive.org/search.php?query=Andr%C3%A9%20Tardieu>

52 Nouvel âge - n°107-108 - n° special - 1er-15 novembre 1936 - le trust havas-hachette instrument de gouvernement des banques et des trusts.

Forsøger en Kiosk at gå uden om Hachette og sender Bud efter Bladet direkte fra Trykkeriet, installeres en Kiosk ved Siden af den, indtil den er konkurreret ud. Prøver et Blad at bryde Monopolet og skaffer sig Avertissementer uden om Havas, bliver alle de andre Blades Spalter lukket for de formastelige, der har averteret der. Det følger af sig selv, at Annoncebureauet Havas og Omdelingsbureauet Hachette tillige med Banque de Paris et des Pays-Bas er tabu i hele den franske Dagspresse — til Dels i de tre yderst til venstre også, „Populaire“, „L'Oeuvre“ og „L'Humanité“. Pressen, der tidligere var til fals, er nu købt.

Her, som alle Vegne, hvor Trusterne regerer, er der to Grupper, der slås om Magten. Man fortæller, at en, der forarget spurgte Leon Blum, hvorfor Regeringen ikke arresterede de fire Cagoularder, fik følgende Svar: „Fordi det ikke vilde være nogen Nytte til. Arresterede vi Lederne af den ene Gruppe, blev det bare den anden, der kom ovenpå. Og det vilde være Hip som Hap.“ Jeg har valgt at tale så udførligt om Frankrig som det mest iøjnefaldende Eksempel, men som De vil se af det følgende, står det ikke meget anderledes til i de to andre store Demokratier.

England er den store Bank- og Købmandsnation. Indtil Krigen det største Kreditorland. Efter Krigen, hvor hele Evropa kom i Gæld til De Forenede Stater, tog de Teten, og Englands Handels- og Finans-Oligarki kæmper nu på alle Fronter for om muligt at generobre Verdensherredømmet på Pengemarkedet. Dets Rolle som Mægler, Reder, international Mellemand kan nemlig ikke betragtes som et Bierhverv. Det er en Livsbetingelse for Magthaverne i vor Tids England.

I dette andet mægtige Demokrati ligger endnu store Strækninger af Jorden hen som Jagtdistrikter fra Feudaltiden. Førrige år er Arealet endogså vokset med 278,000 Acres. Landejendomme og Landbrugere gik ned med næsten 5 pCt. De engelske Arbejdere lever endnu, hvad Antallet af Arbejdstimer angår, efter en 10 Timers-Lov fra 1847, der dog kun omfatter Kvinder og Børn, og som ikke engang kunde overholdes. Med de tilladte Overarbejdstimer er det den Dag i Dag muligt for Kvinder og Børn mellem 16—18 år at arbejde 60 Timer om Ugen. Den nye Lov, som fastsætter ni Timer, men med 100 Overtimer om året tillader altså de beskyttede Kvinder og Børn at arbejde 54 Timer egentlig en stor Del af året. Ingen som helst Maksimaltid er fastsat for Mænd hverken i den gamle eller den nye Lov.

I det største Rige i Verden, i det mægtigste Kolonirige, over hvis Flag Solen aldrig går ned, i det rigeste Land, som hele Verden var i Gæld til, der får Halvdelen af Befolkningen ikke nok at spise. Lønningerne er for lave. I en Gruppe Familier, der havde mindre end 35 Shilling om Ugen, døde der mere end dobbelt så mange som i Familier, der var oppe på 75. Blev de flyttet fra Slumkvartererne og fik ordentlige Huse at bo i, steg Dødeligheden, så den var 35,5 pro mille i Stedet for de forventede 8,12. De måtte nemlig nu betale 9 Shilling i Husleje i Stedet for 4,8 og havde så kun 2,10½ til Mad for hver om Ugen, meget mindre end det halve af det Minimum, der er nødvendigt for at bevare Sundheden. Generalmajor Sir Robert McCarrison sagde i Videnskabernes Selskab i et Foredrag om Ernæring og Sundhed: „Sæt Rotter på de fattige engelske Arbejders Diæt, og De skal se ... hvor de vantrives, hvor de kævles, og hvor de stærkeste efter 60 Dages Forløb begynder at dræbe og æde de svagere.“

Om det tredje store Demokrati, De Forenede Stater, sagde Landets Indenrigsminister forleden Dag: „Trænger Fascismen ind her, betyder det de 60 Familiers endelige Sejr over Staternes 120 Millioner Indbyggere." Et af de bedste Eksempler på Kapitalens Indflydelse på Landets Politik har man i Staternes Deltagelse i Verdenskrigen. Mens alle gode amerikanske Borgere troede, at deres Sønner gik ud i en retfærdig Krig på Englands Side til Forsvar for det lille overfaldne Belgien, kom det for nogle år siden frem, at det var ren og skær Forretning. Det var da Tilhængerne af Amerikas Neutralitet søgte at få Loven mod Krigsdeltagelse vedtaget i Senatet, at Historien kom for en Dag. Morgan-Bankerne tvang Staterne ind i Krigen. Den havde sat alt ind på de Allierede og vilde følgelig miste det alt, hvis Tyskland sejrede. Ved Hjælp af en løgnagtig Pressepropaganda og med Sænkningen af „Lusitania" som Påskud gik Amerika ind i Krigen,

Morgan-Banken råder over 51 Banker og 86 Truster med en samlet Kapital på over 46 Milliarder Dollars. I en Bog om „Familierne" af en Journalist og Finansmand Lundberg, fortælles det, hvordan de gifter sig ind i hinanden: Nafta forener sig i Ægteskab med Kobber, Kul med Bomuld, Stål med Tobak o. s. v. Mens deres enorme Formuer vokser, går Lønninger og Levestandard ned.

Kapitalens Politik er den samme alle Vegne. Den ikke alene støtter Fascismen. Den har været med til at skabe den. I Italien var det Bankerne og Industrien, der finansierede Mussolini.

I Tyskland havde von Papen⁵³ ført Hitler sammen med ledende Bankmænd for gennem dem at få Ståltrusten og Krigsindustrien til at støtte ham økonomisk. Amerikansk og engelsk Kapital hjalp både Hitler og Mussolini. Men den amerikanske Petroleums-Trust støttede Italien, og den engelske Hitler. For Oliekrigen mellem Standard Oil og Royal Dutch går sin Gang i alle Lande og på alle Valpladser.

Begge Diktatorernes Forhold til Kapitalmagten har således i det væsentlige været godt. Men Hitler har afgjort haft det lettest. Hvor tilfreds den var med ham, kunde man se af et af Krigsindustriens Blade i Nizza, der skrev: „Man kan rolig regne med, at Hitler nu, da hans Magt er solidt forankret hos en Gruppe Generaller, er en Garanti for en lang Periode med øget Oprustning, som Forretningen utvivlsomt vil komme til at nyde godt af." City hjalp ham med store Lån, og den franske Comité des Forges leverede Varerne. Den engelske Lord Halifax har været på Besøg for ikke at tale om den forhenværende Arbejderfører og Pacifist Georges



53 Franz von Papen (1879-1969). Katolsk adelsmand, diplomat og politiker. Memoirs. / : Franz von Papen.

- London : Andre Deutsch, 1953.

Lansbury⁵⁴. Den engelske Statsminister gør stadig Kur til ham. Han opvarter endogså med små Foræringer som f. Eks. Mr. Edens Hoved på et Fad, en Opmærksomhed, som blev påskønnet af begge Mr. Chamberlains fascistiske Venner.

For Mussolini er det ikke gået fuldt så glat. For bag ham stod De Forenede Staters 60 Familier⁵⁵, Citys værste Konkurrenter. Det har været en Balancekunst mellem Stormagterne England og De Forenede Stater. Fascismen i Italien blev støttet med et Dollar-Lån til hver eneste større By i Landet. Og den Slags forpligter. Mussolini forsøgte derfor allerede 1924 at gøre sig fri af den engelske Olie-Trust og gå over til den amerikanske. Det mislykkedes. Men hele hans Politik i Etiopien og Spanien har åbenlyst været rettet mod England. Tropper og Fæstningsværker på Grænsen af Engelsk Somaliland, af Ægypten, af Tripolis og Ceuta, lige over for Gibraltar. Besættelse og Befæstning af Mallorca foruden en voldsom panarabisk Propaganda i Egypten, Palæstina og Irak, hvor ophidsede Arabere gentagne Gange satte Ild på de engelske Petroleumsledninger fra Mosul.

Hvad en moderne Krig drejer sig om, ser man allerbedst i Spanien. De fire kapitalistiske Stormagter Italien, Tyskland, England og Frankrig vil for enhver Pris undgå en Nationalisering af Spaniens Industri. Den vil de nemlig alle fire udbytte til deres egen Fordel i Stedet for til Befolkningens. Derfor støtter de alle fire Franco, de to første direkte, de to andre gennem Ikke-Indblandingen. Men dermed er også Enigheden forbi, og den indbyrdes Konkurrencekamp om Byttet begynder.

Hvor store Citys Interesser er, fik man at vide af Mr. Eden i Marts 1937. På en Forespørgsel i Kamret svarede han, at i det mindste 35 Foretagender med hel eller delvis engelsk Kapital, der ligger på Regeringens Territorium, har været Genstand for Kollektivisering af Arbejderne eller af Valencia-Regeringen. Følgelig er City på Francos Side. Men på samme Side er England nødt til at finde sig i Tyskland og Italien, der immervæk gør sig mere direkte fortjent af Franco for deres Hjælp i Krigen og får deres Betaling for den i Form af det spanske Folks Råvarer og Rigdomme. Tilhører de tilfældigvis allerede City, ser man England kæmpe på begge Fronter, både imod den spanske Regering og imod Konkurrenterne på Francos Side. Diplomatisk, økonomisk eller ved Propaganda.

Da Mussolini f. Eks. anden Gang vilde begunstige den amerikanske Olie-Trust på den engelskes Bekostning og gav Standard Oil Koncession på hele Tripolis, kunde England ganske vist ikke hindre det. Men hævnnet blev det ved Italienernes Nederlag ved Guadalajara. Det havde den engelske glimrende organiserede Spion-Central sikkert en ikke ringe Andel i. Den italienske Presses ubeherskede Angreb på England i den Anledning er Bevis nok.

54 George Lansbury (1859-1940). Også formand for War Resisters' International 1937-1940
My Life / : George Lansbury. London: Constable and Co, 1928.

After having talks with Adolf Hitler he believed it was still possible to reach an agreement that would avoid a war

George Lansbury: At the Heart of Old Labour. / : John Shepherd. Oxford: Oxford University Press, 2002

55 America's 60 Families. / : Ferdinand Lundberg, - New York: Vanguard Press, 1937

<https://archive.org/details/LundbergFerdinandAmericas60Families1937PDFscan/page/n4>

The Rich And The Super Rich; A Study In The Power Of Money Today. Ferdinand Lundberg. Bantam Books, 1968.

Alle Vegne ser man den samme dobbelte Konflikt. Kapital-Interesserne kan forfølges på alle Valpladser gennem Sejre og Nederlag, gennem samlet Modstand mod Landets Befolkning og gennem deres indbyrdes Konkurrencekampe.

Ved Bilbao kæmpedes der om Jerngruberne, og rimeligvis har det sin Rigtighed, hvad der meldtes fra Madrid, at den engelske Kapital gav den baskiske Regering et anseligt Lån for at den skulde holde Byen og redde Gruberne for England. Da så Byen var erobret og Guernica bombarderet, kom Hævnen. Den engelske Presse rejste et Forargelsens Ramaskrig over Francos Bombardement af en åben By. Skønt han foruden Guernica havde Bombardementet af adskillige andre åbne Byer på Samvittigheden — uden noget Ramaskrig fra England.

Da Franco erobrede Rif-Gruberne, som engelsk og fransk Kapital ejer, så det naturligvis ud, som om det alene var Italien og Tyskland, der fik Fordel af det. Der blev straks dannet et nyt Selskab, Hisma, der forpligtede sig til at levere en Million Ton Mineraller til Tyskland i de følgende Måneder. Ligesådan gik det med den rigeste Kobbermine i Europa, Rio Tinto, hvor City havde Aktiemajoriteten, og som hele Krigsindustrien er afhængig af. Også derfra går Udbyttet nu på tyske Skibe til Tyskland.

Men den engelske Handels-Attaché havde nok ikke for ingenting i December 1936 hemmelige Forhandlinger med Burgos. Noget reddede han for de engelske Aktionærer, og noget blev udsat til Krigen er forbi. Samtidig ramtes Frankrig, der under en Krig behøver 100,000 Ton Kobber om Måneden og kun kan præstere 50,000 selv, og på den Måde bliver afhængig af Tyskland.

Men hverken den engelske eller den franske Kapitalmagt er videre bekymret over, hvad de mister i Spanien. Det bliver jo i al Fald i Familien. Og ved det Net, de har spændt ud over hele Jorden, opnår de, at løber der lidt igennem det ene Sted, flyder det nok lidt rigeligere et andet. Om hele denne Røverkrig i Spanien gælder det desuden, at den, der ler sidst, ler bedst. Og det er i vor Tid altid den, der har Pengene. Vil man have Forklaringen på, hvorfor Italien, efter i to år at have sloget for Franco, lader sig snyde for Byttet, må man se efter i Verdenshusholdningens Hovedbøger. Der finder man, at City for kort Tid siden fik løsnet Italien fra De Forenede Stater ved at overtage alle de amerikanske kortfristede Lån i Landet. Da det var besørget, og Mussolinis Kasse var tom, var Tiden moden for den engelsk-italienske Pagt. Der opgiver Mussolini alt, hvad han med Brask og Bram har erobret, Mallorca, Ceuta, Tropper og Fæstninger alle Vegne, hvor England ikke vil have dem. Til Gengæld får Mussolini — Anerkendelsen af Etiopiens Erobring. Det koster ikke Kapitalmagten i England noget at slette et Medlem af Folkeforbundet. Det skulde da være Æren. Men hvad man ikke har, kan man jo heller ikke miste.

Mens Pengene kæmper mod Pengene om Byttet, myrdes og lemlæstes den Befolkning, hvis Land er blevet valgt til Valplads for Kampen. Men Pengenes Sejr kommer aldrig det Folk til gode, der har vundet den. *For Kapitalens og de kapitalistiske Regeringers Interesser er de stik modsatte af Befolkningens.* I de fascistiske Lande betaler de, der ingenting har, Kanonerne med Savnet af Smør og med at spise Surrogatmad, som de bliver syge af. I de demokratiske Lande kommer de uhyre Summer mere ubemærket ind ved indirekte Skatter, der f. Eks. i England er steget med 66 Millioner £ i de sidste 10 år, mens de direkte er gået 22 Millioner ned. Men Profitten ved denne golde Øde-

læggelses-Industri — den stikker Trusterne i Lommen. Og den forslår godt. Krupp og Thyssen, de to tyske Rustnings-Patrioter, har hver i Privatformue 6 Millioner £ eller omtrent 140 Millioner Kr. Foruden deres årlige Indtægter naturligvis. Kapitalens Herredømme gavner intet Sted i Verden Landenes brede Befolkning. I Frankrig har vi set, hvor den har lagt Hånd på alt. Fra Schweiz får vi Tallene. Ifølge L'Economie Franche er det Kapitalen, der får de 80 pCt. af Huslejen, de 45 af Skatterne, de 34 af Jernbanebilletterne, de 70 af Telefonregningen og de 50 af de Priser, vi bilder os ind vi betaler Bønderne for deres Produkter.

Men Arbejderne, Masserne, der producerer alt, de bor næsten alle Vegne usselt og spiser knapt. Ingen Trust har nogen Sinde forhøjet Lønnen, om så Dividenden var nok så svimlende. Under de såkaldte Kriser, der fremkaldes af Højfinansens ved at lukke af for Pengene, så Efterspørgslen går ned og dermed Priserne, er en forøget Arbejdsløshed den første og sikreste Virkning. Den, der spærrer Pengene inde, spærrer Arbejderen ude. Men også Arbejdsløsheden er et af Kapitalens Våben. Der er Brug for de arbejdsløse både som Strejkebrydere og som Kanonføde. Jo mere ussel, fortrykt og uvidende den store Befolkning er, jo lettere er det at misbruge den.

I Stedet for at lukke op for Hanen tilintetgør Kapitalen Varerne. I 1934 blev en Million Jernbanevogne Korn, 267,000 Kaffeladninger, 560,000 Centner Sukker, 50,000 Centner Ris og lige så mange Centner Kød ødelagt for at holde Prisen oppe. I Tunis blev 5,600 Hektarer Vinstokke revet op, og Loven forlanger, at 2,800 til skal gå samme Vej. Samtidig meldte Verdens-Hjælpe-Komité om 2,400,000 Mennesker, der døde af Sult, og 1,200,000, der begik Selvmord af Nød.

Og nu de andre, de pengeløse, der benyttes til at kæmpe Kapitalens Krige, har de slet ingen Våben, eller forstår de ikke at bruge dem? Ilde er det gået dem og vildført er de som sædvanlig blevet af deres Førere. Fascismen, der er skabt af Kapitalen som et Værn for Pengene, er ikke alene blevet Dæmningen mod den bolsjevistiske Syndflod, som hele Borgerskabet kan samles om. Den er også blevet det Middel, Kapitalen har brugt til at slå Våbenet ud af Hænderne på Masserne. De har kun ét, men det er til Gengæld stærkere og mere ufejlbarligt end hele den oprustede Verdens samlede Krigsmaskine. For at benytte det behøves der kun én Ting: en sluttet Front, en Enhedsfront, lige så ubrydelig som Kapitalens, når den rettes mod den pengeløse.

Det var den Front, man før 1914 bildte sig ind var stærk nok til at hindre fremtidige Krige. Det var den, der sank sammen, undergravet af Militarisme, jævnet med Jorden af Patriotisme, da Verdenskrigen brød ud. For der er kun et Grundlag for den Front: internationalt Sammenhold. Med det står og falder de pengeløses Front.

Derfor er det altid på det Punkt, de andre sætter ind. Som man forrige Gang førte Krig mod Krigen, er det denne Gang mod Fascismen. Ved Hjælp af den Parole har de igen fået drejet hele den politiske Udvikling ind i nationalistisk Retning. Fjenden er udnævnt, hvert Folk er gennet ind i sin Bås. Kaprustningen er i fuld Gang og Krigen forestående: Antifascismen er den Madding, Arbejderne denne Gang har bidt på. De stemte for de kæmpemæssige Militærbudgetter for at slås mod den Fascisme, som deres egen Regering støtter alle Vegne. De forstod ikke, at dem, de burde kæmpe imod, var deres egen kapitalistiske Klike, der regerede og udbyttede dem. Og dem, de

burde stå sammen med, var de pengeløse på den anden Side Grænsen. Derfor kommer Krigen. For den, der stemmer for Oprustning, han stemmer for Krig.

Uforstandige, som de er, bilder de sig stadig ind, at de forsvare sig selv med de Våben, de andre stikker dem i Hånden. De har ikke opdaget, at Våbnene først og fremmest er rettet mod dem til Forsvar for Kapitalismen. Den er det, der har Brug for Våbnene. For dens Front er en Krigsfront, fordi dens Magt hviler på Uret og Undertrykkelse. De Våben, som hele Folket bruger, når de går ud i Trusternes Konkurrence-Krige, er de samme, som bliver benyttet mod dem selv under Strejker og Revolutioner.

Alt det vidste Arbejderne en Gang. Nu har de glemt det. Både Socialdemokraterne og Kommunisterne. Ingen af dem kæmper mere for den socialistiske Stat. De slås for det kapitalistiske Demokrati imod den kapitalistiske Fascisme. Det politiske Udtryk for den Distinktion er Folkefronten. Den har accepteret både Oprustning og Krig. Den har opgivet alt, hvad der hedder revolutionært Arbejde og næsten selve Klassekampen med.

Nu står Arbejderne i hvert Land nationalt opmarcheret bag deres kæmpemæssige Militærbudgetter. Nu er de med alle deres Kanoner og Bomber først for Alvor afvæbnet. Det eneste Våben de havde: det internationale Sammenhold har de kastet fra sig.

April, 1938.



Efterord ved Holger Terp

Deres er magten og æren

»Den rustningsindustri, der havde været murbrækkeren for frihandel og ker-
nen i den store internationale handel, afslørede i den første verdenskrig sig
selv som midlet til sin egen totale ødelæggelse.

Våbenproducentens tro, som Andrew Undershaft havde tolket, og som Nobel,
Krupp og Zaharoff med begejstring var gået ind for: „at sælge våben til en-
hver, der vil betale en ordentlig pris for dem“, blev ført ud i sin mest absurde
konsekvens, og de våben, som tyskerne, englænderne og franskmændene
havde solgt verden over, blev vendt mod deres egne hære. Britiske kanoner,
solgt til Tyrkiet, blev affyret mod britiske soldater ved Dardanellerne.⁵⁶
Maximgeværet, som Sir Hiram havde solgt til tyskerne, østrigerne og italie-
nerne, blev forløberen for de maskingeværer, der blev affyret fra alle sider på
vestfronten. Franskmændene havde solgt 75 mm kanoner til Bulgarien, og
nu blev de brugt mod franske tropper.

Krupp havde mere end nogen anden været med til at væbne nationens fjen-
der. I Rusland blev Krupp-kanoner rettet mod tyske soldater. Den belgiske
hær var blevet udrustet af Krupp, og næsten alle de større flåder havde pan-
serplader og granater, fremstillet på grundlag af Krupps patenter. I Jyl-
landsslaget affyrede begge parter granater med Krupp-tændsats, og dette
meget lønnende monopol blev afsløret offentligt efter krigen, da Krupp med
held anlagde sag mod Vickers med krav om betaling af royalty for granater-
ne.«⁵⁷

⁵⁶ Ifølge vidneudsagn fra Sir Maurice Hankey i 1936 var kun 13 af 234 tyrkiske kanoner af britisk oprindelse, og Hankey mente, at dersom Storbritannien havde leveret flere, kunne Tyrkiet måske have været på britisk side (Kgl. kommission 1935-36, ref. s. 618). Men tilstedeværelsen af britiske kanoner på tyrkisk side gjorde et stort politisk indtryk.

⁵⁷ Våbenhandel : fabrikkerne - sælgerne - bestikkelserne : fra Vickers til Lockheed. / : Anthony Sampson, Gyldendal, 1978. s. 65.

Magtelisten er en elitær minoritet, da verdens befolkning er opdelt i to grupper. Rige og fattige. Bag enhver stor formue er der en eller flere forbrydelser, eksempelvis skattesvindler med det formål at betale så lidt indkomstskat som overhovedet muligt..

De riges vold: Beregnet ondskab

Ud over død, ødelæggelse og ruin skaber militarismen, dens oprustning og krige ingenting. Det er derimod fred, der forandrer og skaber. Ellen Hørup beskriver det militærindustrielle kompleks længe før begrebet blev formuleret af en amerikansk præsident. Hun har endda sammenkædningen til finansverdenen og massemedierne med

Industrihistorien starter i middelalderen med skibsværfter der skulle bygge skibe til flåderne og kanonstøberier der forsynede hærene, tekstilindustrien som fabrikerede uniformer og bogtrykning til propagandaformål. Siden fulgte massefremstilling af håndvåben og ammunition Fra 9-årskrigen start i 1688 til slutningen af Napoleonskrigene i 1815 var England i en permanent krigstilstand og behovet for kanoner blev forudsætningen for den industrielle revolution. Dette er beskrevet af den amerikanske historiker Priya Satia i *Empire of Guns: The Violent Making of the Industrial Revolution*.. Penguin Press, 2018. De britiske soldater og deres kanoner var også forudsætningen for udbredelsen af det britiske imperium og den europæiske slavehandel. Et enkelt eksempel på en sådan virksomhed er Farmer and Galton Gun Manufacturer i Birmingham.

Først i midten af 1930erne var analyserne af våbenhandlen i forbindelse med første verdenskrig blevet registreret og offentliggjort, og der tegnede sig et billede af en industri som med afsæt i liberalismen var blevet international. Våben blev solgt til enhver stat som kunne betale for varerne. Da anden verdenskrig brød ud i sommeren 1939 havde man kun i Folkeforbundet forsøgt sig med at registrere mellemkrigsårenes våbenhandel. Men eksempelvis den tyske våbenproduktion i perioden først blev analyseret efter anden verdenskrig. Så vidt vides har hverken den italienske eller den japanske våbenindustri i denne periode været genstand for historikernes interesse.

Krigsmagten findes i alle lande, der har en våbenindustri og et militær af en vis størrelse — og der er ingen kontrol med den. Det har der aldrig været, fordi krigsmagten har altid været en stat i staten. Har nogen magt og våben, bruger de den, når de ser en fordel deri. Specielt mod værgeløse. Kalkuleret ondskab mod kolonierne kaldte briterne det i mellemkrigsårenes imperialisme over for Indien og de andre kolonier. Det var ikke kun englænderne der var onde Andre europæiske kolonimagter som Frankrig og Italien var også onde og beregnende.

Italiens afrikanske kolonier bestod før Abessiniens erobring af Eritrea, italiensk Somaliland (1889–1947) og Libyen. Der var også et britisk og et fransk Somaliland. De italienske kolonier på Afrikas Horn blev kaldet Italiensk Østafrika 1936-1941. Ellen Hørup skriver om Addis Ababa massakren 19-21. februar 1937 i *Ansvaret*. Politikens

kronik, 27. Juli 1936. Denne massakre er endeligt pernittengrynet dokumenteret af historikeren Ian Campbell⁵⁸.

Efter at kolonierne blev selvstændige efter anden verdenskrig blev de nedladende omtalt som bananrepublikker, diktaturer eller plutokratier især i Mellemamerika. De riges vold forsatte som strukturet vold i de tidligere koloniområder.

Den europæiske og amerikanske flygtningepolitik i mellemkrigsårene kan formodentlig sammenlignes med den danske som efterhånden er rimeligt godt beskrevet. Jeg skal i denne forbindelse blot nævne Af hensyn til konsekvenserne : Danmark og flygtningespørgsmålet 1933-1940 af historikeren Lone Rünitz. Syddansk Universitetsforlag, 2005.

Dansk antinazisme i mellemkrigsårene

De store landsdækkende danske aviser i mellemkrigsårene var delt efter politiske anskuelser i firebladssystemet : borgerlige: konservative og Venstre : Berlingske Tidende⁵⁹, BT, Børsen, Nationaltidende under de Ferslewske Blade og Jyllands-Posten⁶⁰. Det Radikale Venstre: Politiken og Ekstrabladet. Kommunisterne: Arbejderbladet og Socialdemokratiet: Social-Demokraten. Statsradiofonien havde Pressens Radioavis. I denne forbindelse skal også fremhæves lokalavisen Vestkysten i Esbjerg. Alle de danske aviser modtog nyhedstelegrammer fra Ritzaus Bureau. Der var i mellemkrigsårene kun få avisredaktører og journalister som var kritisk overfor forholdene i Tyskland også selv om der var fire begivenheder som burde have givet de danske medier grund til panderynker. Hitler og nazisternes magtovertagelse i 1933⁶¹, De lange knives nat i sommeren 1934, Nürnberglovene 1935, og Krystalnatten 9. november 1938.⁶²

Der var dog kun en lille snes antinazistiske danske journalister 1933-1940: Det var: Nicolai Blædel⁶³, Georg Gretor, Poul Henningsen, Ellen Hørup, Knud Rée, Erik Seidenfaden⁶⁴ og Thorvald Steinthal. Samt en håndfuld bladtegnere.

Gretor, Henningsen, Hørup, Seidenfaden og Steinthal var på Politiken.

Politikens daværende chefredaktør Valdemar Koppel beskriver i Af Politikens Historie bd. 2 s. 243-244 Thorvald Steinthals journalistik således:

»Endnu huskes hans strålende Referater fra den store Rigsdagsbrandsproces i Leipzig 1933 og hans Telegrammer om den blodige »Udrensning« d. 30. Juni 1934, ved hvilken den herskende Nazi-Klike myrdede væk for Fode

58 The Addis Ababa Massacre: Italy's national shame. / : Ian Campbell. Oxford: Oxford University Press, 2017.

59 Pilestræde under pres. De Berlingske Blade 1933-45. / : Rasmus Kreth. Gyldendal, 1998.

60 Jyllands-Posten, diktaturet, krystalnatten og jøderne. / : Morten Thing. Roskilde Universitetsbibliotek, 2013.

; Skriftserie fra Roskilde Universitetsbibliotek nr. 56)

61 Braunbuch : Über Reichstagsbrand und Hitlerterror. Basel: Universum-Bücherei, 1933.

62 Krystalnatten: vejen til holocaust. / : Dan H. Andersen. Gyldendal, 2009.

63 Nic. Blædel : en biografi om journalisten og dagbladsredaktøren, der vaccinerede danskerne mod nazismen.

/ : Gerhardt Eriksen. Spektrum, 1994.

64 Erik Seidenfaden : en biografi. / : Gerhardt Eriksen. Spektrum, 2000.

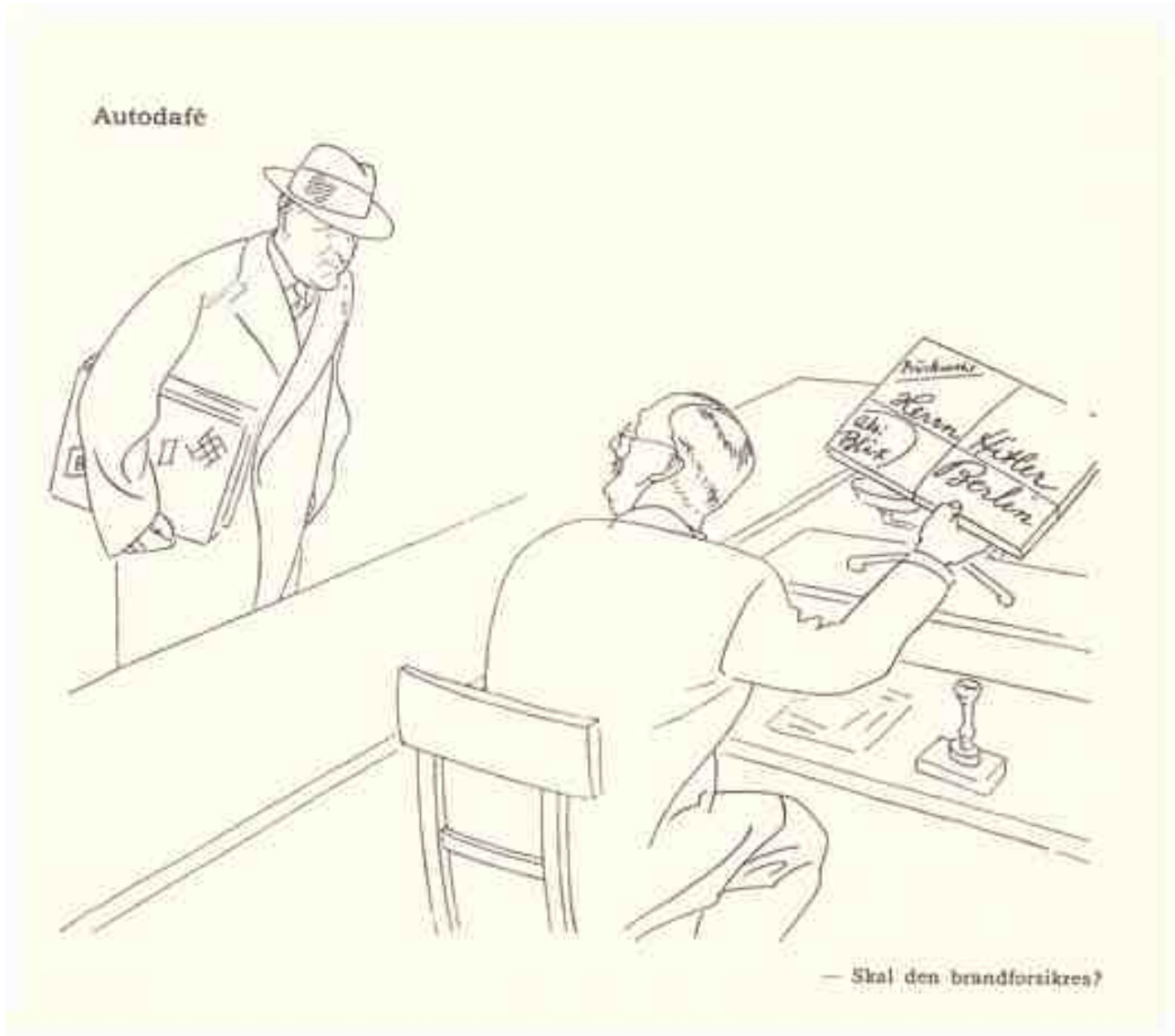
mellem Partifæller og Modstandere. Man kan forstå, at han efterhånden blev ildeset. Han sendte nøjagtige og pålidelige Skildringer af alle Overgrebene, f. Eks. af de afskyelige Jødeforfølgelser, som Nazist- Funktionærer arrangerede i selve Berlins Hjerter, på Gaderne og i Caféerne omkring Kurfürstendamm, det fik endda være, men da han så også begyndte at røre ved den frække Korruption indenfor Nazi-Partiet og de Rygter, der gik om graverende Ting, som var foregået, så var Målet fuldt, og d. 16. December 1935 blev Ordren til at forlade Berlin ham overrakt fra Politiet. «

Flygtningevennen Georg Gretor (1892-1943) får følgende ord med på vejen af Koppel:

»Ved Siden af Steinthal var der en anden Medarbejder, hvis Indsats i Kampen mod Nazismen i lige så høj Grad fortjener at mindes med Ære; det er *Georg Gretor*. Det var en mærkelig Mand. Hans Fader var dansk, men ved sin Opdragelse og Uddannelse rundt om i Europa havde han fået et kosmopolitisk Præg og var blevet en Kender af europæisk Politik som få herhjemme. Han var den første, der — adskillig Tid før Hitler havde tilranet sig Magten — så den Fare, han betød for Demokratiet og Verdensfreden, og han har i Bladet skrevet en Række Kroniker, i hvilke han af al sin Evne og med hele sin Indsigt kæmpede imod Faren, han så komme nærmere og nærmere. Da Besættelsen kom, forstummede han, og skrøbelig som han var af Helbred, skulde han ikke opleve de lykkelige Dage, da Nazismen brød sammen og Danmark atter blev frit.«



Ellen Hørup ansatte omkring oktober 1938 Georg Gretor som medredaktør af hendes udenrigspolitiske tidsskrift *Mennesket og Magten*, hvilket han var til bladet gik ind i april 1940



Udenrigsministeriet havde informationsmøder med den danske presses repræsentanter 1929-1940, fordi den danske neutralitetspolitik efter regeringens opfattelse skulle opretholdes.⁶⁵ Den daværende radikale udenrigsminister P. Munch forklarer i sine erindringer:

»Allerede i disse År søgte jeg at få Pressen til at vise en sådan Tilbageholdenhed i Bedømmelsen af Udlandets politiske Forhold, at man kunde undgå at vække Uvilje. Den danske Presse var vant til at udtale sig med særdeles stor Uforbeholdenhed om udenlandske Forhold. Dertil kom, at disse Artikler satte stærkt op med store Overskrifter og ledsagedes af Karikaturtegner⁶⁶, der ofte kunde være af ret nærgående Art. Jeg fik hyppig Klager derover fra fremmede Gesandter og af og til skrev vore Gesandter hjem om de Bryderier, de havde deraf. Jeg svarede altid, at Pressen hos os nød en vidtgående Fri-

65 Tysk pres mod ytringsfriheden i Danmark : Knap nok var Hitler kommet til magten i Tyskland i januar 1933, før chefredaktørerne fra de store københavnske aviser blev inviteret til kaffe hos udenrigsminister P. Munch. / : Jørgen Larsen. Berlingske Tidende, 16. februar 2006.

66 Nazismen – i danske bladtegners streg. / : red. Claus Seidel og Hannibal Munk. Det Kongelige Bibliotek, 2012.

hed, og at Regeringen ikke kunde gribe ind over for den; men det hindrede jo imidlertid ikke, at vi kunde lægge den på Sinde, at det var magtpåliggende at vise Forsigtighed.

... Ved et af de almindelige Pressemøder den 27. Juni advarede jeg Pressen mod den altfor lidenskabelige Partitaget herhjemme over for Hitlerfolkene. „Det gavner aldrig at være altfor ubehagelige over for Folk, man måske senere skal til Forhandlingsbordet med." Direkte Sammenligning mellem danske og fremmede Partier var altid vanskelig. Disse Drøftelser blev Indledningen til mangfoldige lignende Forhandlinger i de følgende år. Fra Pressens Side var der god Vilje til at tage Hensyn til vore Henstillinger, men man havde meget svært ved i Praksis at tage de ønskelige Hensyn.«⁶⁷

De vigtigste danske karikaturtegnere omfattede norske Ragnvald Blix⁶⁸ - ansat på Berlingske Tidende⁶⁹, Hans Bendix, Herluf Bidstrup - ansat på Social-Demokraten. og Anton Hansen. De tre sidste var dengang socialdemokrater.

Der var fire stor antinazistiske tidsskrifter i perioden:

1. Aandehullet 1933-1934
2. Plan 1932-1935
3. Kulturkampen 1935-1939 og
4. Mennesket og Magten 1938-1940

Der udkom tre numre af Aandehullet.

I Lederen i første nummer skriver Hans Bendix

»Vi ønsker at lave et Blad, der kommer i Utide, det er Utide nu, det skal være ejendommeligt ved kun at komme, når det har noget på Hjerte. Berettigede Tanker og Meninger, som den sædvanlige kloge, forsigtige og ansvarsbevidste Presse mener at have særlig Glæde og Interesse i ikke at få luftet i skarp Form, vil vi forsøge pustet ud gennem »åndehullet«. Derfor har vi gjort vort første Nummer til et Særhæfte mod den nazistiske åndsform. En altfor stor Del af den skandinaviske Presse har ladet sig lamme



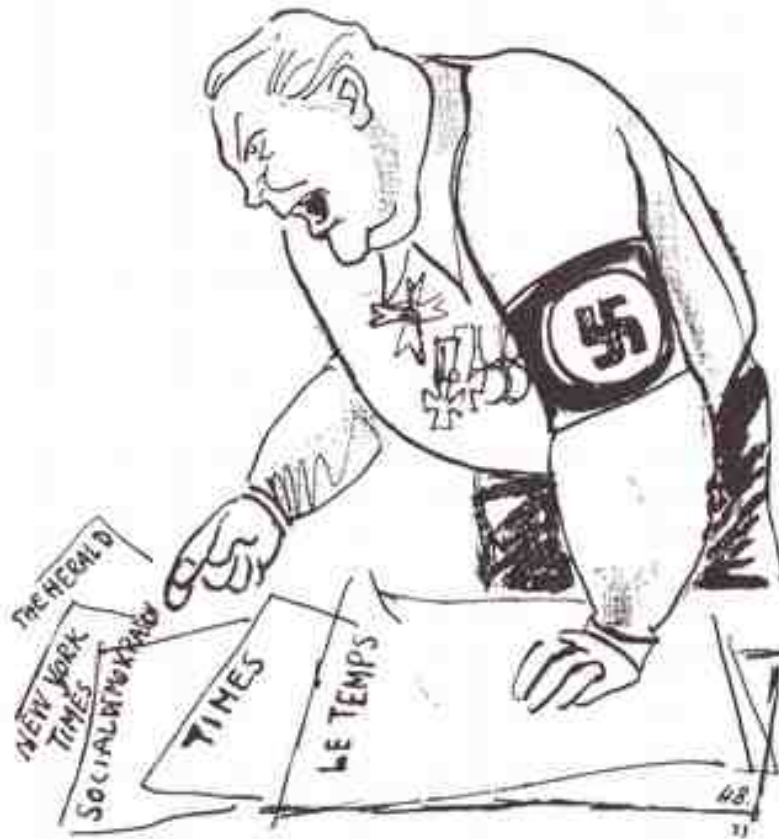
67 P. Munchs erindringer: 1924-1933: Afrustningsforhandlinger og verdenskrise. Nyt nordisk forlag Arnold Busk, 1964 s. 306-307

68 Blix 1933-. / : Ragnvald Blix. Hasselbalch, 1933.

69 Ragnvald Blix : karikaturteknaren som utmanade Hitler. / : Rikke Petersson. - Göteborg : Folkuniversitetets akademiska press, 2016.

af Frygten for at støde Magthaverne i Tyskland. Uforsigtige Ord kunde skade Handelsoverenskomster, Træ- og Stålhandelen, Klipfisken, Kreatur-Eksporten — som om Nazi i sin nuværende økonomiske Stilling vilde lade en Splint, et Fiskeben, et Kohoved slippe ind fra Udlandet, dersom Tyskland ikke netop stod og manglede det.

Rædselskampagnen



— Gud, hvor de forfølger os. Nu har de igen citeret ordet, hvad jeg har sagt.

»Efter at der i 1934 var udkommet tre numre, blev *Åndehullet* standset ved personlig indgriben fra statsminister Stauning, der reagerede på en klage fra det tyske gesandtskab. Stauning stillede partifællen Hans Bendix overfor valget mellem, at fortsætte udgivelsen af *Åndehullet*, eller at miste sin stilling som tegner ved Social-Demokraten. "Tidsskriftet blev kvalt af den daværende tyske gesandt i samråd med den danske regering," skriver Bendix i sine erindringer.«⁷⁰

Hans Bendix køres ud på et sidespor. Han bliver teateranmelder.

Ragnvald Blix 1882-1958

»Redaktør av vittighetsbladet *Tyrihans* 1901; ansat som tegner i *Le Journal*, Paris 1904; Tegner i *Simplicissimus*, München 1907–1918; Redaktør av vittighetsbladet *Exlex* 1919–1920; tegner i Göteborgs *Handels- och Sjöfartstidning* under psevd. Stig Höök 1941–45; etter 2. verdenskrig avistegner i *Dag-*

⁷⁰ Arven fra 30erne. / : Elias Bredsdorff. I: Information, 4. juli 1998.

bladet; Bergens Tidende; Göteborgs Handels och Sjöfartstidning og Berlingske Tidende.

... B. var avistegner i Nordens største aviser. I 1940 var han i Norge. I mai lykktes det ham å komme over til Sverige via Elverum. Gjennom sine tegninger under psevdonym Stig Höök i Göteborgs Handels- og Sjöfartstidning og Eyvind Johnsons illegale avis Håndslag ble han en kraft i norsk motstandsbevegelse og hans tegninger bidrog dessuten til å skjerpe den antinazistiske stemning i Sverige. Parallelt med avsløringene av den storpolitiske kamp gav B. også overbevisende fremstillinger av sosial nød i samfunnets bunnskipt.« Norsk kunstnerleksikon 1982–1986.

»Størst ry fik han, fordi han allerede meget tidligt efter nazisternes magtovertagelse i 1933 stillede skarpt på de uhyrlige tilstande i Tyskland. Hans kritik gik ikke ubemærket hen uden for Skandinavien. I 1930erne afgav Tyskland og Italien flere gange officielle protester til Norge, Sverige og Danmark over at være blevet dyppet i tegnerens syrebåd. Blix-tegninger, der gjorde nar af de to fascistiske regimer, var, ifølge direktøren for det danske udenrigsministerium, anledning til 99% af de klager, man modtog fra Tyskland og Italien. Blix' satiriske arbejde betød, at han under den tyske besættelse måtte forlade sit hjem i Danmark og flygte til Sverige.« Blix – en antiautoritær satiriker. / : Ernst Jonas Bencard. Ragnvald og Ida Blix' Fond, udateret.

Blix har bl.a. udgivet:

Blix 1927, 1933-1950. / : Ragnvald Blix

Frem til og med 1939 udkom Blix årshæfter på Hasselbalchs forlag. Resten udkom i Danmark på Berlingske Forlag

De fem Aar. / : Ragnvald Blix. Berlingske Forlag, 1945.

Også bidrag til Svikmøllen

Mennesket og Magten var ikke illustreret.

Helt uden for kategori var den danske fotograf Marinus Jacob Kjeldgaard (1884-1964). For han lavede antinazistiske karikaturer i Paris uden for udenrigsministeriets rækkevide. Marinus fotomontager blev publiceret i ugeavisen Marianne : grand hebdomadaire littéraire illustré 1932-1940⁷¹. Marianne blev forbudt i Tyskland i 1933.

Alle danske landsdækkende aviser over en vis størrelse i mellemkrigsårene havde udenrigspolitiske redaktioner med journalister tilknyttet. Disse journalister var udstationeret i de vigtigste europæiske hovedstæder: Berlin, London og Paris. Den danske pressehistorie og journalistik i mellemkrigsårene har ikke været emner for forskning. Dog har Forskningsleder ved Det Danske Filminstitut, Lars-Martin Sørensen just udgivet en analyse af den danske pressedækning af Hitlers magtovertagelse i Tyskland: Sidste nyt fra Berlin. De danske journalister i Berlin var alle mænd.

71 Marinus Karikaturtegner med et kamera. / : Gunner Byskov. Aarhus Universitets forlag. 2007.



»Føler De Dem vel truet«. Herluf Bidstrups kommentar til den danske ikke-angrebspakt med Hitler 1939. Kulturkampen 1939.

Danske kvindelige udenrigspolitiske journalister var der ikke mange af før anden verdenskrig. Dog har der være kvinder i fredsbevægelser, kvindebevægelser og politiske partier længe før de fik stemmeret og valgret og de har udgivet tidsskrifter. Også kvindelige missionærer rapporterede hjem til deres støttegrupper om forholdene på deres missionsmarker..

I denne sammenhæng skal nævnes den amerikanske journalist Ida Tarbell (1857-1944) som i 1904 udsendte tobindsværket *The history of the Standard Oil Company*, som førte til opløsning af Standard Oil-monopolet og en begyndende amerikansk lovgivning mod monopoler og store virksomheder.⁷²

Lettere moderniseret retsskrivning. Enkelte åbenlyse stavfejl er rettet Indrygninger i afsnit er ændret til linjeskift. Fodnoter og illustrationer ved Holger Terp.

⁷² *All In The Days Work: An Autobiography* . / : Ida M. Tarbell The Macmillan Company 1939.
<https://archive.org/details/allinthedayswork010810mbp/page/n53>
<https://archive.org/search.php?query=Ida%20Tarbell>



**Af Ellen Hørup
er udkommet:**

Gandhis Indien, 1931
 Ethiopia, member of the League of Nations?, 1936
<http://www.fredsakademiet.dk/library/ethiopia.pdf>
 Magtens Vej : Kroniker og Artikler, 1936
 Disarmament or rearmament, 1937
<http://www.fredsakademiet.dk/library/disarm.htm>
 Politik og Krig, 1937
 Spain, the battlefield of capitalism, 1937
<http://www.fredsakademiet.dk/library/ehspain.htm>
 Hvorfor får vi Krig?, 1938,
 Hvordan Freden reddes, 1939
 Der er kun en Krig, 1946
 Kapitalisme, Kommunisme og Krig, 1949
 Undertrykkere og undertrykte, 1971

Tidsskrifter:

Indiens Venner 1930-1938
 Journal des archives, 1938-1939
 Mennesket og Magten 1938-1940
<http://www.fredsakademiet.dk/tid/1900/1938/mennesket.pdf>

<http://www.fredsakademiet.dk/tid/1900/1938/mennesket2.pdf>
Forældrebladet 1943-1950
Tværtimod 1951.

Om Ellen Hørup

Ellen Hørup : Kvinden, verdensborgeren og rebellen. / : Lone Rünitz. Syddansk Universitetsforlag, 2019.